

N4

การศึกษา

(Education)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจสังคมของชุมชน
ท้องถิ่น ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

USING INFORMATION TECHNOLOGY TO DEVELOP PRODUCTS TO RAISE THE
ECONOMIC AND SOCIAL LEVEL OF LOCAL COMMUNITIES IN SAMRAN
SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

ชวลิต หงษ์ยนต์^{1*} จุฬารณ โสตะ²
วิลาวณีย์ ชมนิรัตน์³ และแสงโสม อมรรัตนพงศ์⁴
Chawalit Hongyon^{1*}, Chulaporn Sota,²
Wilawan Chomnirat³, and Sangsom Amornrattanpong⁴

^{1,2,3,4}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

^{1,2,3,4}Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars

*Corresponding Author, E-mail: Chawalit@cas.ac.th

บทคัดย่อ

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ได้รับความไว้วางใจในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ในการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและเป็นประโยชน์ ต่อการบริหารและพัฒนาชุมชน รวมทั้งการพัฒนาต่อยอด ผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมสร้างรายได้ สู่ระบบการตลาด สมัยใหม่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ โดยเน้นการดึงศักยภาพของประชาชน บัณฑิตในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของและเพิ่มศักยภาพ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมฐานรากอย่างแท้จริง โดยอาศัยการพัฒนาให้ครอบคลุมตามนโยบาย การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมฐานรากหลังโควิด ทั้งด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG) แบบองค์รวม เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จึงได้ร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน อย่าง เข้มแข็ง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ทันเวลา และได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และทิศทางของนโยบายร่วมกันกับทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดความ มั่นคง ยั่งยืน และพึ่งตนเองได้ อย่างสง่างามต่อไป

คำสำคัญ: ข้อมูลสารสนเทศ ชุมชนท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์

ABSTRACT

College of Asian Scholars Received trust in the development of the local community area, Samran Sub district, Mueang District, Khon Kaen Province, to jointly think, act, and plan in developing information that is important and beneficial to community administration and development. Including further development of products to increase income. Towards a modern marketing system by relying on the participation of every sector. Both local government organizations government and private sectors in the area by emphasizing the potential of the people. Local graduate to strengthen ownership and truly increase the potential for economic and social development at the grassroots. By relying on development to cover the policy driving the grassroots economy and society after COVID both studies in bio economy circular economy Green economy (BCG) economy in a holistic way to increase quality of life and be friendly to the environment.

Therefore, College of Asian Scholars So we joined together with the local government organization. Public and private sectors strongly continuously to achieve good results to relevant agencies and people in the area concretely, timely, and produce results that are consistent with the objectives and direction of the policy shared with all sectors. To create stability, sustainability and self-reliance. Continue gracefully

Keywords: Information, local community, products

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่ง VUCA world สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วผันผวนเกินคาดเดา ไม่แน่นอน สลับซับซ้อนและคลุมเครือ รวมทั้งมีผลกระทบจากสถานการณ์โควิด ทำให้สังคมประเทศชาติมีการหยุดชะงักในการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาแบบก้าวกระโดด เพื่อให้สอดคล้องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประชาชนและสังคมในประเทศ จึงได้มอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นแกนนำสำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งของสังคม และประชาชน เสริมสร้างแนวคิดและการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัญหาด้านข้อมูลพื้นฐานและผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะและศักยภาพชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญในการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศและผลิตภัณฑ์ของชุมชน
3. เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ของชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญให้เกิดเป็นรูปธรรมและชัดเจน
4. เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญ

บททวนวรรณกรรม

ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล (2565) ให้ข้อมูลว่า โครงการ U2T for BCG คือ “โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development)” หรือโครงการ “มหาวิทยาลัยสู่ตำบล U2T for BCG ” โดยจะเปิดรับบัณฑิตจบใหม่และประชาชนในพื้นที่ 7,435 ตำบล 77 จังหวัด กว่า 68,350 คน ที่ต้องการร่วมงานเป็นทีมเดียวกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ซึ่งจะทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยรัฐ 70 กว่าแห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 20 แห่ง ตลอดจนภาคประชาสังคม หน่วยงานในพื้นที่ และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนโครงการ U2T for BCG เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก โครงการ U2T BCG มีวัตถุประสงค์ในการจัดสรรบุคลากรที่มีศักยภาพทั้งที่ยังอยู่ในระหว่างการหางานหรือกำลังทำงานอยู่ในปัจจุบัน เพื่อช่วยเหลือชุมชนต่าง ๆ ให้มีการเติบโตและรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืน โดยผู้เข้าร่วมในโครงการนี้จะต้องเข้าไปทำงานกับชุมชน “เป็นระยะเวลา 3 เดือน” ผ่านการใช้หลักการ BCG เพื่อเพิ่มรายได้ของแต่ละตำบลทั้งสิ้นร้อยละ 10 นับจากวันเริ่มโครงการจนวันสิ้นสุดโครงการ

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) (2564) ระบุว่า ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยในพื้นที่จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ คือ

1. มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่หน่วยงานบูรณาการโครงการ (System Integrator) รายตำบล โดยใน 1 ตำบล จะมี 1 มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ดูแล
2. มหาวิทยาลัยดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน อาทิ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน) ตามรูปแบบกิจกรรมที่จะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

3. มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานในการดำเนินโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ในตำบลที่ทำหน้าที่ดูแล โดยจ้างงานประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่และนักศึกษา
4. มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ประสานงานและทำงานร่วมกับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการโครงการภายในพื้นที่
5. มหาวิทยาลัยทำหน้าที่บูรณาการและสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ไปดำเนินการโครงการภายในตำบล ในด้านองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
6. มหาวิทยาลัยจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชนรายตำบล (Community Big Data) เพื่อให้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน

ผลผลิตของโครงการ U2T

1. เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน) ที่ส่งผลต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของตำบลเป้าหมาย
2. เกิดการจ้างงานที่ตอบสนองต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ โดยมีการจ้างงานประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ นักศึกษา ตามความเหมาะสมของแต่ละตำบล เป็นการปฏิบัติงานตามกิจกรรมระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลของมหาวิทยาลัย รวมถึงเกิดกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ รายตำบลตามโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละตำบล ได้แก่ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับ การท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน)
3. เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและชุมชน สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) สนับสนุนแนวทางส่งเสริมและผลักดันการพลิกโฉมการอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาปรับเปลี่ยนบทบาทให้ตอบโจทย์ทั้งการพัฒนากำลังคน การวิจัย นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับบริบทประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน โดยมุ่งหวังว่าชุมชนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ของประเทศจะมีขีดความสามารถ แข็งแรง ต่อยอดธุรกิจ และสามารถบริหารจัดการตนเองได้ ด้วยการนำศักยภาพด้านการอุดมศึกษาเข้าไปเป็นพี่เลี้ยง

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 ชั้นเตรียมการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่น ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน ได้แก่ นายกเทศมนตรี สมาชิกเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับมัธยมและประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสำราญ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้นำชุมชน
3. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการและการดำเนินงานโครงการ ร่วมกับนายกเทศมนตรีตำบลสำราญ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสำราญ และประธานอาสาสมัครหมู่บ้าน

ระยะที่ 2 ชั้นดำเนินการ

1. เตรียมความพร้อมของคณาจารย์ บุคลากร บัณฑิต และนักศึกษา เพื่อให้มีความรู้ มีความเข้าใจ และทักษะ ในการทำงานร่วมกับชุมชน ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาของชุมชน
2. ดำเนินงานในพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐาน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. คัดเลือกผลิตภัณฑ์/สินค้าของชุมชนที่จะพัฒนาต่อยอดเพื่อยกระดับ โดยได้เลือกผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่และขนมเทียนแก้ว
4. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจักสานกระดาษต้นไม้จากไม้ไผ่ ซึ่งเป็นการต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมของชุมชนสู่ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่
5. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำขนมเทียนแก้วแพนซี เพื่อเป็นการขยายกำลังการผลิต และต่อยอดการทำขนมเทียนแก้วที่มีรูปร่างและสีแตกต่างจากเดิม สู่กลุ่มเป้าหมายกลุ่มใหม่
6. อบรมแผนธุรกิจ การตลาดออนไลน์ และการสร้างแบรนด์
7. อบรมเทคนิคการถ่ายภาพโฆษณา ประสัมพันธ์สินค้า การทำคอนเทนต์ การอัดวิดีโอในการทำคลิปวิดีโอ
8. ออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และแท็กสินค้า
9. ดำเนินการจัดทำเพจสินค้าของชุมชน และขยายสู่แพลตฟอร์มออนไลน์ Shopee
10. สำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1) ข้อมูลผู้ที่ย้ายกลับบ้านเนื่องจากสถานการณ์โควิด 2) ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของตำบล 3) ข้อมูลที่พัก/โรงแรมในตำบล 4) ข้อมูลร้านอาหาร 5) ข้อมูลอาหารประจำถิ่น 6) ข้อมูลเกษตรกร 7) ข้อมูลพืชท้องถิ่น 8) ข้อมูลสัตว์ในท้องถิ่น 9) ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 10) ข้อมูลแหล่งน้ำในท้องถิ่น โดยมีการสำรวจในพื้นที่ตำบลสำราญให้ครอบคลุม 13 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสำราญ หมู่ 2 บ้านนางาม หมู่ 3 บ้านหนองน้ำเกลี้ยง หมู่ 4 บ้านนาเพียง หมู่ 5 บ้านเพี้ยพาน หมู่ 6 บ้านไก่อ้น หมู่ 7 บ้านปลาเซียม หมู่ 8 บ้านอัมพวัน หมู่ 9 บ้านโคก หมู่ 10 บ้านโนนแต้ หมู่ 11 บ้านโนนสว่าง หมู่ 12 บ้านโคก และ หมู่ 13 บ้านสำราญ

11. กรอกข้อมูลในระบบ Thailand Community Big Data (TCD) พร้อมระบุพิกัดของข้อมูลทั้ง 10 หมวด

ระยะที่ 3 ชั้นประเมินผล

1. ประเมินสภาพปัญหาด้านข้อมูลพื้นฐานและผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญ
2. ประเมินทักษะและศักยภาพชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญ
3. ประเมินการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังดำเนินโครงการ
4. ประเมินความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่นตำบลสำราญ

ผลการวิจัย

ในส่วนของการบันทึกข้อมูล Thailand Community Big Data (TCD) วิทยาลัยได้มอบหมายผู้เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของพื้นที่ชุมชนทั้ง 10 รายการ เพื่อบันทึกรายละเอียดลงในระบบที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กำหนด โดยประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลผู้ที่ย้ายกลับบ้านเนื่องจากสถานการณ์โควิด
2. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของตำบล
3. ข้อมูลที่พัก/โรงแรมในตำบล
4. ข้อมูลร้านอาหาร
5. ข้อมูลอาหารประจำถิ่น
6. ข้อมูลเกษตรกร
7. ข้อมูลพืชท้องถิ่น
8. ข้อมูลสัตว์ในท้องถิ่น
9. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
10. ข้อมูลแหล่งน้ำในท้องถิ่น

ภายในระยะเวลา 3 เดือน ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้กรอกข้อมูลลงในระบบเป็นที่เรียบร้อย รวมจำนวน 511 รายการ บรรลุตามเป้าหมายที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กำหนด และส่งมอบงานเป็นที่เรียบร้อย

ผู้รับผลประโยชน์/กลุ่มเป้าหมาย

ผู้รับผลประโยชน์ ได้แก่

1. กลุ่มบัณฑิตและประชาชนผู้รับจ้างงาน
 - มีความรู้และทักษะในการศึกษาชุมชนเข้าใจชุมชน ทั้งด้านกายภาพ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- มีความรู้ความสามารถในการประกอบผลิตภัณฑ์ ทั้งการจักสานและการจัดทำขนมเทียนแก้ว ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบแฟนซี

- มีความรู้และทักษะในการจัดวิธีการเพิ่มคุณค่าทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์ การประชาสัมพันธ์โซเชียลมีเดีย

- มีความสามารถในการนำสินค้าสู่ระบบการจำหน่ายออนไลน์อย่างถูกต้อง

2. กลุ่มแกนนำชุมชนที่จัดทำผลิตภัณฑ์และประกอบอาชีพ

- มีความรู้ความสามารถในการทำผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบ ทั้งการจักสานและการจัดทำขนมเทียนแก้ว ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบแฟนซี

- มีความรู้ความสามารถในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบ ทั้งการจักสานและการจัดทำขนมเทียนแก้ว ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบแฟนซี

3. กลุ่มประชาชนทั่วไป

- มีช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น ทั้งระบบตลาดทั่วไปและตลาดออนไลน์

- มีรายได้เพิ่มขึ้น

- มีความภาคภูมิใจและสามารถพึ่งตนเองได้

4. กลุ่มนักศึกษาของสถาบัน

- นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการศึกษาชุมชน วิจัยชุมชน และการพัฒนาชุมชน

- มีความรู้ความสามารถในการบันทึกข้อมูลแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบ

- มีความรู้ความสามารถในการทำผลิตภัณฑ์ ทั้งการจักสานและการจัดทำขนมเทียนแก้ว ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบแฟนซี

- มีความรู้และทักษะในการจัดวิธีการเพิ่มคุณค่าทางการตลาดของผลิตภัณฑ์

- มีความสามารถในการนำสินค้าสู่ระบบการจำหน่ายออนไลน์อย่างถูกต้อง

5. ผู้นำชุมชน

- มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการบริหารและการตัดสินใจต่าง ๆ

- ได้รับความร่วมมือและเชื่อมั่นในการบริหารชุมชน

- มีความสามารถในการสนับสนุนจูงใจชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

6. วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

- ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม ตามแนวคิดที่ว่า “วิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัย”

- ได้เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการและประสบการณ์ในการส่งเสริมวิชาการแก่สังคม

- ได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนทั้งด้านกระบวนการศึกษาชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ความทันสมัยทั้งระบบ

- ได้พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

- เป็นสถาบันต้นแบบในการทำงานร่วมกับชุมชน
- ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา มีชุดความคิด (Mindset) ที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 1: ภาพกระถางต้นไม้จักสานไม้ไผ่

ภาพที่ 2: ภาพขนมเทียนแก้วแฟนซี และขนมเทียนแก้วแบบดั้งเดิมในบรรจุภัณฑ์สวยงามทันสมัย

สรุป

ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

1. รายได้ที่เพิ่มขึ้นต่อครัวเรือนต่อปี

ประชาชนมีงานทำ มีรายได้อย่างต่อเนื่องและมีจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม

- กลุ่มประชาชนที่ทำขนมเทียนแก้ว มีรายได้เพิ่มจากเดือนละ 6,000 เป็นเดือนละ 12,000 บาท ต่อคน (ปีละ 144,000 บาท ต่อคนต่อปี)

- กลุ่มประชาชนที่ทำผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มีรายได้เพิ่มจากเดือนละ 2,000 บาท เป็นเดือนละ 8,000 บาท (ปีละ 96,000 บาท ต่อคนต่อปี)

2. ค่าใช้จ่ายที่ลดลงและการเพิ่ม Productivity

- ประชาชนมีการประกอบอาชีพในครัวเรือนและในหมู่บ้าน ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่าพาหนะ

- ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน (Economic Circulation)

ผลกระทบทางสังคม

1. ประชากรในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และมีความภาคภูมิใจในศักยภาพที่ได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี นำไปสู่การพึ่งตนเองได้

2. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในครอบครัว ทำให้เกิดความอบอุ่นในสถาบันครอบครัว

3. มีข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการตลาด รายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต

การอภิปรายผล

การเสริมพลังและสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย มีความร่วมมือในการประสานงาน การวางแผน การดำเนินงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย รวมทั้งระดมทรัพยากรทางด้านวัสดุสิ่งของเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างมีทิศทางและนโยบายที่ชัดเจน ร่วมผนึกกำลังในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งเทศบาลตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วัด โรงเรียน หน่วยงานภาคประชาชน ร้านค้าและกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล. (2565, 20 มิถุนายน). *โครงการ U2T for BCG คืออะไร หลังกระทรวงอุดมศึกษา เปิดรับสมัครบัณฑิตจบใหม่*. <https://www.thansettakij.com/general-news/529436>

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564, 21 เมษายน).

รู้จักโครงการ U2T มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน. <https://www.nxpo.or.th/th/8089/>

ความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ: กรณีศึกษา
โรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา

SATISFACTION OF SCHOOL DIRECTOR AND TEACHERS TOWARDS INTEGRATED
CURRICULUM DEVELOPMENT TRAINING :A CASE STUDY OF BAN KHAO TAO
SCHOOL, PHANG NGA PROVINCE

ชมนุช พุฒินทร เอกเกื้อบุญ^{1*} สรสิริ วรวรรณ² ชัยรัตน์ บุรณะ³
ณัฐพัทธ์ ศิริสุขชัยถาวร⁴ และอรินุชย์ โชคเสรีสุวรรณ⁵
Chompunoot Putinatr Ekkuboon^{1*}, Sornsiri Voravarn², Chairat Burana³,
Natpapat Sirisukchaitavorn⁴, and Arin Choksereesuwarn⁵

^{1,2}คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

³คณะเกษตรนวัตกรรมและการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

⁴คณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการจัดการอาหาร สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

⁵คณะวิทยาการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

^{1,2}School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management

³Faculty of Innovative Agricultural and Management, Panyapiwat Institute of Management

⁴Faculty of Food Science, Technology and Management, Panyapiwat Institute of Management

⁵Faculty of Management Sciences, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding Author, E-mail: Chompunootput@pim.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา ที่มีต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงตามความสมัครใจ เข้าร่วมโครงการในมูลนิธิสถานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา มีความพึงพอใจต่อการ ฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.60, S.D.=0.16) ด้านที่มีค่า ความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านวิทยากร (M=4.85, S.D.=0.20) รองลงมา คือ ด้านความรู้และการนำไปใช้ และด้านระยะเวลาและสถานที่ (M=4.67, S.D.=0.04 และ M=4.35, S.D.=0.42 ตามลำดับ)

คำสำคัญ: หลักสูตรบูรณาการ การฝึกอบรม ความพึงพอใจ

ABSTRACT

This research aims to study the satisfaction of the school director and teachers of Ban Khao Tao School, Phang Nga Province, towards integrated curriculum development training. The participants of this research were 11 school administrators and teachers from Ban Khao Tao School, Phang Nga Province, selected purposively based on their willingness to participate in a project organized by the CONNEXT ED Foundation, under the operation of CP All Public Company Limited. The research instruments included satisfaction questionnaires, and data analysis included methods such as percentages, means, and standard deviations.

Keywords: Integrated Curriculum, Training, Satisfaction

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยใช้หลักการศึกษาคือสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาประเทศ (อานนท์ หินแก้ว, 2557) การเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของสถานการณ์โลกในปัจจุบันนี้มีความสำคัญต่อการศึกษาและการเรียนรู้เป็นอย่างมาก (สุธีรา อัมพผล และ ปฏิพัทธ์ จันทร์รุ่งเรือง, 2559) การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติการสอน และเพิ่มคุณภาพของการสอนให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (ร่มเกล้า จันทราษี และคณะ, 2561) นอกจากนี้ ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูที่มีความสามารถเชิงวิชาชีพ มีความรู้ในวิชาการทันต่อการก้าวหน้า ซึมซับในวิชาครูที่มีพื้นฐานมาจากสหวิทยาการ (ฉวีวรรณ สุวรรณภา และคณะ, 2554) การฝึกอบรมเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่มีความจำเป็น เพราะการฝึกอบรมช่วยพัฒนาครูให้ได้พัฒนาตนเองได้เรียนรู้เนื้อหาที่ต้องการและเกิดองค์ความรู้เพิ่มขึ้น (อริษฐ์ พรหมมาก, 2558) ส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยหลายขั้นตอน โดยขั้นตอนการประเมินเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ผู้พัฒนาหลักสูตรทราบได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพผลมากน้อยเพียงไร เพื่อเป็นข้อมูลนำผลที่ได้มาปรับปรุงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ มีภารกิจสำคัญนอกเหนือจากผลิตบัณฑิต คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรบูรณาการให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมในมูลนิธิสานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) โดย

โรงเรียนบ้านเขาเต่าเป็นหนึ่งในโรงเรียนที่เข้าร่วมในมูลนิธิฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดพังงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 โดยโรงเรียนบ้านเขาเต่าได้มีแนวคิด Happy School Model และขยายผลสู่อุทยาน การเรียนรู้ Happy School พัฒนาบริบทด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ เพื่อรองรับการเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนผ่านหลักสูตรบูรณาการการเรียนรู้เพิ่มเติม Happy School ให้กับทุกชั้นเรียนและบูรณาการเป็นฐานการเรียนรู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกทักษะของนักเรียน เพื่อปลูกฝังความรู้ ทักษะ และเจตคติด้านการประกอบอาชีพ โดยผ่านกิจกรรมฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ชุมชน เชิงการท่องเที่ยว มีจุดเช็คอิน จุดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของอุทยานการเรียนรู้ (Cafe) บูรณาการกับการเรียนรู้ในด้านของการประกอบอาชีพ สังคม และวัฒนธรรมในรูปแบบตลาดนัดการเรียนรู้อีกด้วย หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการในการพัฒนาที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ผู้บริหาร และครู สามารถนำหลักสูตรไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน (เวิน ริทัศน์โส, 2565) หลักสูตรบูรณาการ เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน เพราะเป็นการหลอมรวมเนื้อหาหรือประสบการณ์ โดยเน้นความรู้ในลักษณะแบบองค์รวมเพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้เชิงลึกและสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เข้าด้วยกัน นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (วิชรินทร์ กองสุข และคณะ, 2563)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจในการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนากระบวนการจัดโครงการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา ที่มีต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ

หลักสูตรบูรณาการ เป็นการผสมผสานประสบการณ์การเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นำประสบการณ์ไปสู่ชีวิตจริง (เวิน ริทัศน์โส, 2565)

สิริพัทธ์ เจษฎาวโรจน์ (2546) กล่าวว่า หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง การรวมเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกัน โดยเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้เป็นสิ่งเดียวกันตั้งเป็น

หัวข้อเรื่องขึ้นใหม่ มีหัวข้อย่อยตามเนื้อหาสาระ และมีความสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของสังคมรวมถึงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองให้ได้มากที่สุด

Tyler (1949) กล่าวว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของมวลประสบการณ์ การเรียนรู้จากหลักสูตร ส่งผลให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นและมีความสามารถในการหลอมรวมสาขาวิชา ต่าง ๆ เข้าไปเชื่อมโยงด้วย

สรุปได้ว่า หลักสูตรบูรณาการ คือ มวลประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ โดยการนำเนื้อหาสาระ วิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกันเป็นเรื่องใหม่และสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของสังคม

รูปแบบของการบูรณาการ

Lake (2002) ได้แบ่งรูปแบบของการบูรณาการ 10 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบแยกส่วน (Fragment) เป็นวิธีการบูรณาการเนื้อหาสาระภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยสัมพันธ์ต่อเนื่องกันในลักษณะการเรียงลำดับหัวข้อ ตามความเหมาะสมแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะจัดการสอนแบบแยกกัน โดยไม่มีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีจุดยืนของตัวเอง

2) รูปแบบเชื่อมโยง (Connected) เป็นวิธีการบูรณาการเนื้อหาสาระ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยในการสอนมีการเชื่อมโยงหัวข้อหรือความคิดรวบยอด ถึงกันเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันจากหัวข้อหนึ่งไปยังอีกหัวข้อหนึ่ง ทำให้เห็นความต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้องกันของเนื้อหา

3) รูปแบบซ้อนกัน (Nested) เป็นวิธีการบูรณาการเนื้อหาสาระภายในกลุ่มสาระเดียวกัน เพิ่มความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากขึ้น มีการเชื่อมโยงบูรณาการทักษะหลาย ๆ ทักษะและหลายกระบวนการเข้าในเนื้อหาสาระที่เป็นเป้าหมายหลัก

4) รูปแบบเรียงลำดับ (Sequenced) เป็นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ 2 กลุ่ม โดยการนำหน่วยการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้สอน มาพิจารณาความคิดรวบยอด ทักษะ และเจตคติแล้วจัดเรียงลำดับหน่วยใหม่ เพื่อจะได้นำมาสอนในเวลาเดียวกัน เป็นการสอนเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระทั้ง 2 คู่ขนานกันไป โดยกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาสาระของกลุ่มต่างก็ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

5) รูปแบบการมีส่วนร่วม (Shared) เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 กลุ่ม โดยเนื้อหาสาระที่สอนทั้ง 2 กลุ่มนั้นมีสาระความรู้หรือความคิด รวบยอดที่คาบเกี่ยวหรือเหลื่อมล้ำกันอยู่ส่วนหนึ่ง ต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการสอนที่คาบเกี่ยวกัน อาจจัดสอนเป็นหัวข้อร่วมกันหรือทำโครงการร่วมกัน ส่วนหนึ่งที่ไม่เกี่ยวกันนั้นผู้สอนก็แยกกันสอนตามปกติ

6) รูปแบบการโยงใย (Webbed) เป็นวิธีการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หลายกลุ่ม มีลักษณะเป็นการกำหนดหัวข้อเรื่องขึ้นมาแล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหา สาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เห็น ว่ามีความสัมพันธ์กันคล้ายคลึงกัน สามารถนำมาจัดรวมเป็นหัวข้อเรื่องเดียวกัน จัดสอนรวมกันไป

7) รูปแบบการร้อยด้าย (Threaded) เป็นวิธีการบูรณาการที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ก็ได้โดยใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งที่ต้องการฝึกผู้เรียนเป็นหลัก กำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับทักษะที่กำหนด

8) รูปแบบสหวิทยาการ (Integrated) เป็นวิธีการบูรณาการที่นำเอา สาระ ความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะที่คาบเกี่ยวหรือเหลื่อมล้ำกันอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาวางแผนจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นทีม

9) รูปแบบขยายให้ใหญ่ขึ้น (Immersed) เป็นวิธีการบูรณาการของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมการเรียนรู้เนื้อหาสาระจากหลักสูตร

10) รูปแบบเครือข่าย (Networked) เป็นวิธีการบูรณาการความรู้ ที่ไม่ได้เกิดจากการศึกษาค้นคว้า ของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่ หลากหลายทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การบูรณาการมีหลากหลายรูปแบบ โดยสามารถเลือกใช้รูปแบบการบูรณาการได้ตาม บริบทของโรงเรียนและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็น วิถีชีวิตประจำวัน มองเห็นความสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เคิร์ก (Quirk, 1987) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้ที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการ

สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน และ ประไพวรรณ เกาศรี (2555) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ นั้นไม่สามารถจับต้องได้ แต่เป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการถูกปฏิบัติหรือการบริการต่าง ๆ

เชลลี (Shelly, 1995 อ้างถึงใน ปราการ กองแก้ว, 2546) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของมนุษย์ทั้งความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ

มนตรี เฉียบแหลม (2536) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคล ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นก็ ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเป็นไปตามที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้

ความพึงพอใจเป็นกระบวนการประเมินระหว่างสิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวัง (Parker & Mathews, 2001) ความพึงพอใจสามารถกำหนดได้อย่างแม่นยำว่าเป็นการรับรู้ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความสำเร็จ (Campbell et al., 1976) ความพึงพอใจไม่เพียงแต่ถูกกำหนดโดยลักษณะทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการสร้างเครือข่ายทางสังคม และความรู้สึกนึกคิดของบุคคล (Potter & Cantarero, 2006)

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดจากความสมดุระหว่างสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่ได้รับ หรือ ประสบการณ์ที่ได้รับเป็นไปตามที่คาดหวังไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงตามความสมัครใจเข้าร่วมโครงการในมูลนิธิสานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี ภายใต้การดำเนินงานของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านวิทยากร 2) ด้านความรู้และการนำไปใช้ และ 3) ด้านระยะเวลาและสถานที่ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจถามผู้บริหารและครู โรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา หลังจากฝึกอบรมเสร็จสิ้น เมื่อรวบรวมข้อมูลครบตามจำนวนแล้วผู้วิจัยจึงนำมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

โดยภาพรวมผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.60$, $S.D.=0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านวิทยากร ($M=4.85$, $S.D.=0.20$) รองลงมา คือ ด้านความรู้และการนำไปใช้ และด้านระยะเวลาและสถานที่ ($M=4.67$, $S.D.=0.04$ และ $M=4.35$, $S.D.=0.42$ ตามลำดับ) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ความพึงพอใจในการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการในภาพรวม

ด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
	M	S.D.	ความหมาย
ด้านวิทยากร	4.85	0.20	มากที่สุด
ด้านความรู้และการนำไปใช้	4.67	0.03	มากที่สุด
ด้านระยะเวลาและสถานที่	4.35	0.42	มาก
รวม	4.60	0.16	มากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านวิทยากร ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร และการตอบคำถามของวิทยากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และการอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น (M=4.90, S.D.=0.00, M=4.90, S.D.=0.00, M=4.80, S.D.=0.43 และ M=4.80, S.D.=0.43 ตามลำดับ)

2. ด้านความรู้และการนำไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรบูรณาการเป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรบูรณาการไปประยุกต์ใช้จริงได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรบูรณาการไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้ (M=4.80, S.D.=0.43, M=4.70, S.D.=0.43 และ M=4.50, S.D.=0.50 ตามลำดับ)

3. ด้านระยะเวลาและสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของสถานที่ในการอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการอบรม (M=4.90, S.D.=0.00 และ M=3.80, S.D.=0.83 ตามลำดับ) รายละเอียดผลการประเมินความพึงพอใจในรายข้อของแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ความพึงพอใจในการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการจำแนกตามรายด้าน

ด้าน	ระดับความพึงพอใจ		
	M	S.D.	ความหมาย
ด้านวิทยากร			
1. การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	4.90	0.00	มากที่สุด
2. เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร	4.80	0.43	มากที่สุด
3. การอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น	4.80	0.43	มากที่สุด
4. การตอบคำถามของวิทยากร	4.90	0.00	มากที่สุด
ด้านความรู้และการนำไปใช้			
1. ท่านเห็นว่าความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรบูรณาการเป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงาน	4.80	0.43	มากที่สุด
2. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรบูรณาการไปประยุกต์ใช้จริงได้	4.70	0.43	มากที่สุด
3. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตรบูรณาการไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้	4.50	0.50	มากที่สุด
ด้านระยะเวลาและสถานที่			
1. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการอบรม	3.80	0.83	มาก
2. ความเหมาะสมของสถานที่ในการอบรม	4.90	0.00	มากที่สุด

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา ที่มีต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ โดยผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าความพึงพอใจสูงที่สุด คือ ด้านวิทยากร รองลงมา คือ ด้านความรู้และการนำไปใช้ และด้านระยะเวลาและสถานที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านเขาเต่า จังหวัดพังงา มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าความพึงพอใจสูงที่สุด คือ ด้านวิทยากร รองลงมา คือ ด้านความรู้และการนำไปใช้ และด้านระยะเวลาและสถานที่ อาจเป็นไปได้ที่การฝึกอบรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นการฝึกปฏิบัติและมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้บริหารและครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ คำสนธิ และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ สภาวะทางอารมณ์ของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการตามความคาดหวัง และแก้วิหาร์ เขาแก้ว (2561) ที่กล่าวว่า การฝึกทักษะการปฏิบัติทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับ สุจิตรา ธนานันท์ (2551) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมจะช่วยส่งเสริมทักษะและความสามารถที่สูงขึ้น การทำงานก็จะประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โดยผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่า มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการฝึกอบรมการสร้างหลักสูตรบูรณาการตอบสนองต่อความต้องการตามความคาดหวังของผู้เข้ารับการอบรมไปในทางบวก และในระหว่างการฝึกอบรมควรให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสในการนำเสนอผลงาน แสดงออกทางความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยติดตามผลถึงความยั่งยืนของผู้บริหารและครูที่เข้าร่วมอบรม การสร้างหลักสูตรบูรณาการภายหลัง

เอกสารอ้างอิง

- แก้ววิหาร เขาแก้ว. (2561). *ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อระบบการฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาขึ้นส่วนยานยนต์และกระบวนการทำงานใหม่ในกลุ่มบริษัท มารูอิ ซัม (ไทยแลนด์) จำกัด* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา, อรอนงค์ วุวงศ์, และ พัฒน์นรี อัฐวงศ์. (2554). *การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.
- ชานนท์ คำสนิท, สยาม จวงประโคน, และ ชานนท์ จงจินากุล. (2566). *การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์รายวิชาทฤษฎีดนตรีสากล 2 สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(1), 58-69.
- ปราการ กองแก้ว. (2546). *การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดของผู้ผลิตสุษัณธ์รายใหญ่ กรณีศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนตรี ฉียบแหลม. (2536). *ความพึงพอใจภาระหน้าที่และงานของเกษตรกรอำเภอในจังหวัดภาคเหนือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ร่มเกล้า จันทราชี, หันตุลา จิตดาวรรณ, แสงสุวรรณ อະรุณี, ศรีบุญเลิศ สุนทร, สายแสง จันท์จิรา, และ คุณาชน ปรียพล. (2561). *ผลการวิเคราะห์การสะท้อนผลปฏิบัติทดลองสอนของนักศึกษาวิชาชีพครู วิทยาศาสตร์*. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 1(2), 171-185.
- วัชรินทร์ กองสุข, สุธาสินี บุญญาพิทักษ์, และ วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11* (น. 381-398). [https://www.hu.ac.th/conference/proceedings2020/doc/G3/G3-14-129Ed-OP_วัชรินทร์%20กองสุข%20\(P381-398\).pdf](https://www.hu.ac.th/conference/proceedings2020/doc/G3/G3-14-129Ed-OP_วัชรินทร์%20กองสุข%20(P381-398).pdf)
- เวิน ริทัศน์โส. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาและทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สิริพัชร์ เจริญวิโรจน์. (2546). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. บุ๊คพอยท์.
- สุจิตรา ธนานัน. (2551). *ประโยชน์ของการฝึกอบรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. ทีพีเอ็น เพรส.
- สุธีรา อัมพผล และ ปฏิพัทธ์ จันทรุ่งเรือง. (2559). *ความพึงพอใจของผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อการให้บริการหลักสูตร ข้าราชการที่ดี: กรณีศึกษา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 1-11.

- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน และ ไพวรรณ เกาศรี. (2555). *ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นของนิสิตและบัณฑิตต่อการบริการของภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อชิษฐ์ พรหมมาก. (2558). *ความพึงพอใจและพฤติกรรมภายหลังการเรียนรู้จริยธรรมและจรรยาบรรณของพนักงานผ่านบทเรียน Online Compliance Training ธนาคารแห่งประเทศไทย [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- อานนท์ หินแก้ว. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับครูมัธยมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 3 (ชาญวิทยา) จังหวัดเพชรบูรณ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- Campbell, A., Converse, P. E., & Rodgers, W. L. (1976). *The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations, and Satisfaction* .Russel Sage Foundation.
- Lake, K. (2002). *Integrated curriculum*. Education Northwest. <https://educationnorthwest.org/sites/default/files/integrated-curriculum.pdf>
- Parker, C., & Mathews, B. P. (2001). Customer satisfaction: contrasting academic and consumers' interpretations, *Marketing Intelligence & Planning*, 19(1), 38-44. <https://doi.org/10.1108/02634500110363790>
- Potter, J., & Cantarero, R. (2006). How does increasing population and diversity affect resident satisfaction? a small community case study. *Environment and Behavior*, 38, 605-625. <https://doi.org/10.1177/0013916505284797>
- Quirk, R. (1987). *Longman dictionary of contemporary English*. Richard Clay.
- Shelly, D. F. (1995). *Tackling family member compensation*. American Printer.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. The University of Chicago.

บทบาททางการศึกษาของครู และผู้ปกครอง สำหรับผู้เรียนยุคใหม่

EDUCATIONAL ROLES OF TEACHERS AND PARENTS FOR MODERN LEARNERS

จิราพร วิชระโกชน์^{1*} และสุรชัย วัฒนอุดมชัย²

Jiraporn Wicharapote^{1*} and Surachai Wattanaudomchai²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตบัณฑิตเอเชีย

^{1,2}Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

*Corresponding Author, E-mail: Jiraporn@cas.ac.th

บทคัดย่อ

ยุคที่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและระบบต่าง ๆ อยู่เสมอ ส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม รวมไปถึงระบบการศึกษา ปัจจุบันบทบาททางการศึกษาของครูและผู้ปกครอง มีความสำคัญมากในการร่วมมือกันขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนยุคใหม่ โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนในอนาคต ทั้งนี้ ด้วยความร่วมมือของผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียน รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นสถานที่เรียนรู้ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถค้นพบศักยภาพของตนเองในอนาคต ดังนั้น บทบาททางการศึกษาของครู และผู้ปกครอง จึงมีความสำคัญในการร่วมกันพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอบทบาททางการศึกษาของครู และผู้ปกครอง สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: บทบาททางการศึกษา บทบาท ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียนยุคใหม่

ABSTRACT

An era in the society is constantly changing cultures and systems, affecting the economy and Improving the quality of life and society, Including the education system. Nowadays, the educational roles of teachers and parents are very important in working together to drive education to be effective for the modern learners. These begin with develop a flexible curriculum. The role of teachers in organizing teaching and learning that

emphasizes the development of higher-level thinking skills. They develop problem-solving abilities. This is an important and necessary skill for the future lives of learners with the cooperation of parents and involved in student development, Including learning resources in the community that serve as important learning locations for modern learners. They promote lifelong learning and be able to discover your potential in the future. Therefore, the educational role of teachers and parents is important in jointly developing education and promoting learning for modern learners. This article aims to present the Educational roles of teachers and parents for Modern Learners to be consistent with changing circumstances.

Keywords: Educational Role, Parents, Teachers, Modern Learners

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมดิจิทัลส่งผลต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีแนวโน้มที่การจัดการศึกษาจะเปลี่ยนไป โดยการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมและองค์กรภายนอก รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลโดยการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจะทำให้เข้าสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเสริมบทเรียนโดยสร้างสถานการณ์จำลองห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) และโลกเสมือนจริง (Metaverse) ดังนั้น การจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนา การวางแผน และการสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของทรัพยากรมนุษย์ที่จะศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ หรือเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือต้องปรับหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น มีความหลากหลาย เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยประชากรวัยเรียนส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มประชากร Generation Z หรือ Gen Z (ผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2539 - 2553) ที่ดำเนินชีวิตประจำวันพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้รูปแบบใหม่ เช่น ระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Learning) การเรียนรู้ในระยะเวลาสั้น ๆ ที่มีเนื้อหากระชับและตรงประเด็น (Micro-Learning) การเรียนผ่านสื่อวีดิทัศน์ (Video-Based Learning) และการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม

(Gamification) เป็นต้น ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดคุณลักษณะ ค่านิยมร่วม ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) โดยมีค่านิยมร่วม ได้แก่ ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค มีคุณธรรมที่เป็นลักษณะนิสัย และคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม และ 3 คุณลักษณะที่คาดหวังหลังสำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักษาและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้ทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาส และมูลค่าให้กับตนเองและสังคม 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติรักท้องถิ่นรู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม และความเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) จากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สาม เป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทอย่างมากกับชีวิตประจำวันรวมทั้งอุตสาหกรรม ส่งผลต่อการผลิต เป็นการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติหรือหุ่นยนต์ ในการผลิตแทนที่แรงงานมนุษย์มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น รวมทั้งการลดต้นทุนการผลิต การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ เป็นยุคที่อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสื่อสารความเร็วสูง เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสำหรับสรรพสิ่ง (Internet of Things) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence (AI) มีความก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างสูงส่งผลให้มีการเข้าถึงข้อมูลมหาศาล (Big Data) ที่มีอยู่ทั่วโลก มีการนำข้อมูลที่มีความหลากหลายมาวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจและใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดนวัตกรรมที่ชาญฉลาด มีอิทธิพลต่อภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคธุรกิจและบริการ รวมทั้งภาคการศึกษา ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีรูปแบบใหม่ ซึ่งทำลายล้างรูปแบบเดิมๆไปอย่างสิ้นเชิง (Schwab, 2016) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งท้าทายอย่างยิ่งต่อการปรับตัวและความอยู่รอดในอนาคต หลากๆ ประเทศทั่วโลกเร่งปฏิรูปทุกภาคส่วนในประเทศให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

ปัญหาการศึกษาไทยยังคงมีปัญหาในหลายด้าน และสะสมมาเนิ่นนาน ซึ่งจะเห็นได้จากผลประเมินสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ปี 2022 เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการประเมินผู้เรียนอายุ 15 ปี โดยได้ทำการประเมินทุก 3 ปี ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศไทย

เป็นรอง สิงคโปร์ เวียดนาม บรูไน และมาเลเซีย นอกจากนี้ เมื่อย้อนดูคะแนนของประเทศไทยก่อนหน้านี้ ก็พบว่า นี่เป็นคะแนนที่ตกต่ำที่สุดในรอบ 20 ปีของประเทศไทย จากผลที่เกิดขึ้นถูกสะท้อนมายังหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในแง่ของการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศในปัจจุบัน ถึงแม้จะมีคำตอบจากข้อเสนอแนะจากนักวิชาการหลากหลายท่านแต่คำตอบยังสะท้อนให้เห็นว่า ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังต้องมีการพัฒนาในทุกมิติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2566) “เด็กไทยยังขึ้นชื่อว่าเรียนหนัก และมีจำนวนชั่วโมงเรียนสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก แต่ยังมีทักษะไม่เพียงพอต่อการแข่งขันกับนานาชาติ” ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปจาก (KKP Research, 2023) ได้กล่าวว่า โครงสร้างหลักสูตรและการจัดสรรเวลาเรียนของไทย มีลักษณะเน้นสอนเนื้อหาให้ครบถ้วนเป็นหลัก เน้นการประเมินผลจากส่วนกลาง และขาดการสอนทักษะใหม่ ๆ เช่น ความรู้ทางการเงิน ทักษะความรู้ด้านดิจิทัล และการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนรู้ เป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นยังส่งผลไปถึงการสอนที่ต้องการให้ครบตามเนื้อหาที่เยอะ ทำให้มีการเน้นการท่องจำไม่กระตุ้นให้เห็นความสำคัญและเกิดการคิดวิเคราะห์

ซึ่งในอนาคตอันใกล้เราอาจไม่มีผู้เรียนให้สอน ซึ่งในความเป็นจริงการศึกษาจะไม่หายไปไหน แต่จะเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม **ผู้เรียนยุคใหม่** ไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนตามเวลาเรียนที่กำหนดเท่านั้น แต่อาจเรียนที่บ้านหรือสถานที่อื่น ๆ ผ่านระบบออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ โดยที่ครูอาจจะเป็นผู้สร้างเนื้อหาขึ้นเองหรือแนะนำแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นการบ้าน แล้วเข้ามาอภิปราย หรือฝึกทักษะต่าง ๆ และมีการโต้ตอบแบบตัวต่อตัวในห้องเรียน เป็นการเรียนแบบกลับทาง (Flipped Classrooms) หรือการเรียนที่ผู้เรียนที่มีศักยภาพต่างกัน จะได้เรียนรู้ด้วยเครื่องมือการศึกษาที่ปรับให้เข้ากับความสามารถของผู้เรียน สำหรับผู้เรียนที่มีศักยภาพสูงกว่าค่าเฉลี่ยก็อาจได้รับบทเรียนและงานมอบหมายที่ยากขึ้น เพื่อเป็นการท้าทายผู้เรียนให้ได้ค้นคว้าและใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ในขณะที่ผู้เรียนที่มีศักยภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ก็อาจได้รับบทเรียนและโอกาสมากขึ้น รวมทั้งได้รับแรงเสริมทางบวกจากครู จนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2565)

นอกจากนี้ **ผู้เรียนยุคใหม่**จะเป็นผู้เลือกสื่อการเรียนรู้ เนื้อหาที่สนใจ วิธีการเรียนรู้ทั้งการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนแบบโครงการ การเรียนโดยใช้กรณีศึกษา จะเป็นวิธีที่สำคัญในการเรียนการสอน เนื่องจากในอนาคตรูปแบบการทำงานจะเปลี่ยนไป ซึ่งแนวโน้มในอนาคต**ผู้เรียนยุคใหม่**จะประกอบอาชีพอิสระมากขึ้น ดังนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะแห่งอนาคต เช่น การจัดการองค์การ การจัดการเวลา การบริหาร ความร่วมมือ การบริหารโครงการ ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ การคิดเชิงวิพากษ์ และความสามารถในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อย่างรวดเร็วตลอดช่วงชีวิต เป็นต้น และควรมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงในการทำงาน เช่น การจัดหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกฝึกประสบการณ์ในอาชีพที่สนใจ เพื่อให้ได้เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์มองเห็นสภาพปัญหา และเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในอาชีพนั้น ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความหลงใหล หรือต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมหรือศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังด้วยตนเอง ดังนั้น การเรียนการสอนจะต้องเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ

ตามที่ต้องการ และการวัดผลก็ต้องเปลี่ยนไป จากการวัดผลเป็นข้อสอบ วัดความรู้ ความจำที่เมื่อเวลาผ่านไปไม่นาน ผู้เรียนก็จะลืมและไม่สามารถใช้ได้จริงในการทำงาน แต่การวัดผลต้องวัดจากทักษะที่จำเป็นในอาชีพนั้น ๆ **ผู้เรียนยุคใหม่**ต้องสามารถทำงานได้จริง เมื่ออยู่ในสถานการณ์หรือประสบการณ์จริง ผ่านการเรียนรู้แบบโครงการหรือการฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการหรือแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่จริง และเนื่องจากความเร็วในการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ระบบการศึกษาต้องส่งเสริม**ผู้เรียนยุคใหม่**ให้เกิดเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีทักษะและความรู้ใหม่ สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ และคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะสามารถมีอาชีพได้หลายอาชีพที่แตกต่างกัน หรือเรียกว่า Gig Economy เช่น อาจทำอาชีพเป็นครู ทำคอร์สสอนออนไลน์ ทำคลิปเผยแพร่บนเว็บ (YouTuber) เป็นนักออกแบบกราฟิก (Graphic Designer) เป็นนักเขียนโปรแกรมในคน ๆ เดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้**ผู้เรียนยุคใหม่**ได้เรียนรู้ได้อย่างมีอิสระ เกิดประโยชน์กับผู้เรียน และตรงกับความต้องการในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคต ควรมีการออกแบบหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ไม่ใช่หลักสูตรที่เหมือนตัดเสื้อขนาดเดียวใส่ได้ทุกคน แต่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรของตนเอง เพื่อกำหนดอนาคตให้กับตนเองได้ เพราะปัจจุบันมีแหล่งข้อมูลมหาศาลทั้งที่เป็นความรู้ที่อยู่บนแพลตฟอร์มที่แตกต่างกัน และเนื้อหาที่แตกต่างกัน ให้ได้เรียนรู้อย่างไม่มีการขีดเขตโรงเรียนหรือสถานศึกษา ไม่สามารถจำกัดการเรียนรู้ไว้เพียงเนื้อหาหรือบทเรียนที่ถูกกำหนดในหลักสูตรเพียงอย่างเดียว เนื่องจากมีการเรียนรู้นอกห้องเรียนอีกมากมายที่สามารถส่งเสริมการพัฒนา อาจกล่าวได้ว่า ศักยภาพในการเรียนรู้ของ**ผู้เรียนยุคใหม่**สามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลายช่องทาง ซึ่งกิจกรรมนอกห้องเรียนดังกล่าวอาจดำเนินการโดยองค์กร สมาคม หรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนากำลังคนของประเทศ (Mano, 2019)

ไม่ว่าปัญหาการศึกษาไทยจะสั่งสมมานานแค่ไหน ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยยังเป็นประเด็นที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอทางออกในการแก้ปัญหา ซึ่งไม่ใช่ความรับผิดชอบหน่วยงานใดโดยเฉพาะ แต่เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องหันมารับผิดชอบร่วมกัน โดยเฉพาะบทบาทของผู้ที่จัดการศึกษาให้ความรู้กับผู้เรียนในยุคนี้ นั่นคือ “ครู” และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการศึกษา คือ “ผู้เรียน” แต่ในยุคปัจจุบัน ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป โดยในปัจจุบัน “**ผู้เรียนยุคใหม่**” ตามการแบ่งกลุ่มคน ตาม Generation นั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่ม Generation Z มักถูกมองว่าเป็นคนที่มีความคล่องแคล่วด้านเทคโนโลยี ให้มีความสำคัญกับการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมที่เติบโตมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่ายและหลากหลาย มีความสามารถทางเทคโนโลยีสูง เพราะ “พ่อแม่” ใช้งานสิ่งเหล่านี้ในชีวิต จนลูกเกิดการเรียนรู้ ในขณะที่คุณครูในยุคปัจจุบันส่วนใหญ่มักจะถูกมองอยู่ในกลุ่ม Generation B Generation X และ Generation Y จึงเกิดความแตกต่างระหว่างวัย ด้วยเหตุนี้ ครูจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย สามารถรู้ทันเทคโนโลยี และปรับใช้เข้ากับการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันได้คุณครูทุก Generation จะต้องเรียนรู้เท่าทัน หรือไล่ให้ทันผู้เรียนในยุค Generation Z จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า สิ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากการเรียนในห้องเรียนโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกแล้วนั้น บทบาทของ

ผู้ปกครอง ก็มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือให้การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวมกันรับผิดชอบ ให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

การศึกษาในยุคใหม่จะเปลี่ยนจากการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียว เปลี่ยนเป็นการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้และได้ความฉลาดด้วย ซึ่งเด็กรุ่นใหม่มีความรู้้อย่างเดียวไม่พอ แต่ต้องฉลาดร่วมด้วย เพราะตอนนี้องค์ความรู้มีมากมายที่พวกเขาสามารถเรียนรู้ได้ ซึ่งแต่ละองค์ความรู้มีผู้นำเสนอหลากหลาย อาจจะทำให้ความรู้ที่ตรงกันหรือต่างกัน การศึกษาไทยต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นชนบท เพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นด้วยการลดทอนเวลาในสถานศึกษา แต่เพิ่มคุณค่าในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม **ครู** ต้องเป็นบุคคล ที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้นตามสถานการณ์ของความรู้อย่างที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา **ภายใต้ความร่วมมือของผู้ปกครอง**

แนวทางการแก้ไขปัญหา

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. ออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่น

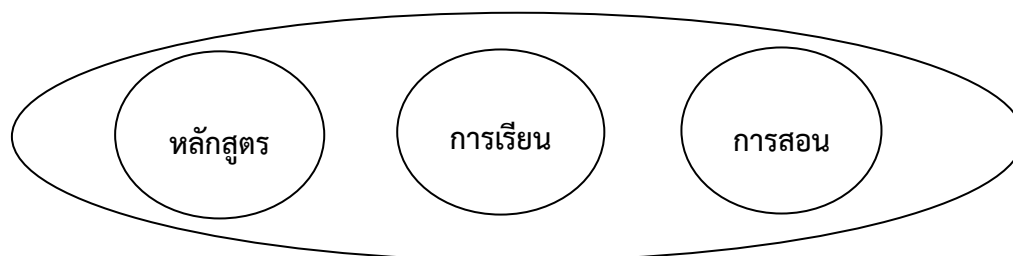
ครูและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะโครงสร้างหลักสูตรช่วยให้ผู้เรียนยุคใหม่มีทางเลือก และสามารถเลือกรูปแบบการเรียนรู้ และวิธีการประเมิน และเป็นแนวทางที่จะสามารถทำให้ทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการการเรียนรู้ ความสนใจ และเป้าหมายที่แตกต่างกัน เพราะในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งความรู้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความต้องการทักษะใหม่ ๆ ผู้เรียนยุคใหม่ต้องการหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ เป็นส่วนตัว และตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลาย ซึ่งสถาบันการศึกษาสามารถจัดหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้และช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของหลักสูตรที่ยืดหยุ่น คือ ผู้เรียนสามารถเลือกหลักสูตรและวิชาเรียนที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและเป้าหมายทางอาชีพในอนาคต ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกหลักสูตรตามความสนใจของตนเองได้ ส่งเสริมความรู้สึกร่วมมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการศึกษา ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนที่สนใจทั้งวิทยาการคอมพิวเตอร์ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถเลือกเรียนหลักสูตรทั้งสองสาขาวิชา ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้หลากหลายสาขาวิชามากขึ้น

หลักสูตรที่ยืดหยุ่นสามารถรวมเอาแนวทางการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ตามโครงการ การเรียนรู้จากประสบการณ์ รวมไปถึงการประเมินตามสภาพจริง วิธีการเหล่านี้เปลี่ยนจุดเน้นจากการสอนแบบบรรยายแบบดั้งเดิมไปสู่ประสบการณ์ภาคปฏิบัติที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ยกตัวอย่างเช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมไปถึงการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกัน ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความเข้าใจและแสดงความคิดเห็นผ่านโครงการ หลักสูตรที่ยืดหยุ่นจะสนับสนุนการเรียนรู้เชิงลึก

และความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Johnson และ Brown (2019) พบว่า หลักสูตรที่ยืดหยุ่น ส่งผลต่อทัศนคติเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วม แรงจูงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ด้วยการเสนอ ทางเลือกและโอกาสให้กับนักเรียน ในการสำรวจความสนใจของตนเอง ผู้เรียนสามารถสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่ครอบคลุม และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่ม ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการ เรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่น จะเป็นลักษณะหลักสูตร การเรียน การสอนไม่สัมพันธ์กัน แต่ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน กล่าวคือ ผู้สอนจัดการสอนโดยไม่มีหลักสูตรตายตัว การสอน ของครูจึงอาจไม่ได้ถูกวางแผนอย่างเคร่งครัดไว้ล่วงหน้า ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนก็ไม่มี ความมุ่งหวังใด ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน หรืออาจจะเรียกว่าเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะไม่มีหลักสูตร ไม่มีการ สอน ไม่มีการเรียน ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้คงไม่ใช่รูปแบบที่มุ่งหวังสำหรับการจัดการศึกษาในระบบของ โรงเรียน แต่ถ้าเราพิจารณาถึงวิถีการดำเนินชีวิตในอดีตที่ยังไม่มีระบบโรงเรียน การเรียนรู้เป็นไปตามการ อบรมบ่มเพาะของครอบครัว ไม่มีหลักสูตรที่กำหนดไว้ตายตัว การสอนไม่ได้แยกออกจากการดำเนินชีวิต การ เรียนจึงเป็นไปตามการดำเนินชีวิตร่วมกันระหว่างคนในครอบครัว เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว หลักสูตรและการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดไว้ได้ล่วงหน้า แต่ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันตามวิถีแห่งการดำรงชีวิตที่เกิดขึ้น (ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์, 2561) แสดง ความสัมพันธ์ของหลักสูตรและการสอนดังภาพที่ 1

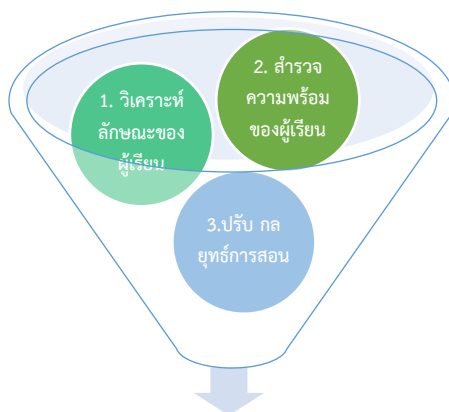
ภาพที่ 1: แสดงความสัมพันธ์ หลักสูตร การเรียนการสอน ไม่สัมพันธ์กันแต่ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน
ที่มา: ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2561)

ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ถือว่าเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ จากเดิมที่เราใช้หลักสูตรที่อยู่ในลักษณะของหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ เปลี่ยนเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในหลักสูตรที่ตัวเองสนใจ ให้อิสระในการเรียนรู้ และโอกาสในการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติจริง สถาบันการศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดของตน และกลายเป็นผู้ ที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาสังคมโดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน หลักสูตรที่ยืดหยุ่นจึงเป็นรากฐาน

สำคัญของการศึกษาที่มีประสิทธิภาพซึ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่

ปัจจุบันรูปแบบการศึกษาแบบดั้งเดิมไม่เพียงพอที่จะเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับความซับซ้อนของศตวรรษที่ 21 อีกต่อไป ในขณะที่นักการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา มุ่งที่จะปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ การสำรวจแนวทางการศึกษาที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ซึ่งสามารถตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและความสนใจของผู้เรียนในยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ ดังภาพที่ 2

การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่

ภาพที่ 2: การออกแบบการเรียนการสอนการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนยุคใหม่

จากภาพที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอนการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน ผู้เรียนยุคใหม่เติบโตมาในโลกที่ถูกครอบงำด้วยเทคโนโลยี ซึ่งคุ้นเคยกับการเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาที่มีเดียเชิงโต้ตอบและการมีส่วนร่วมบนโซเชียลมีเดียได้ทันที ด้วยเหตุนี้ ความคาดหวังด้านการศึกษาของผู้เรียนจึงเปลี่ยนไปสู่ประสบการณ์ที่มีการโต้ตอบเป็นส่วนตัว และขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีมากขึ้น

ซึ่งปัจจุบันครูผู้สอนกำลังเผชิญกับความท้าทายในการออกแบบวิธีการสอนแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความชอบของผู้เรียนยุคใหม่ จุดมุ่งเน้น คือ การเปลี่ยนไปสู่การเรียนรู้ตามโครงการ กิจกรรมการทำงานร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อให้การเรียนรู้ มีความหมายกับชีวิตของผู้เรียนมากขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้ปกครอง

2.2 สำนวความพร้อมของผู้เรียน

แม้ว่าเทคโนโลยีจะมีประโยชน์ในด้านการศึกษา แต่นักการศึกษาที่เผชิญกับความท้าทายที่สำคัญในการใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ ข้อกังวลหลักประการหนึ่ง คือ ความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนที่พื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยอยู่ในพื้นที่ชนบทอาจไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและทรัพยากร ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ครูต้องสำวความพร้อมของผู้เรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากที่สุด

2.3 ปรับกลยุทธ์การสอน

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ จึงขอเสนอการนำกลยุทธ์การสอนสำหรับครูที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

2.3.1 การออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล: การปรับแต่งการสอนให้ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ แบบสามารถปรับเปลี่ยนได้

2.3.2 การใช้โมเดลการเรียนรู้แบบผสมผสาน: เป็นการผสมผสานการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบตัวต่อตัว เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและสามารถโต้ตอบได้

2.3.3 การเรียนรู้จากโครงการ: การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในโครงการภาคปฏิบัติที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน

2.3.4 การสอนที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรม: การรับรู้และให้ความสำคัญกับภูมิหลังประสบการณ์ และมุมมองที่หลากหลายของผู้เรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3.5 ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom): การใช้ซอฟต์แวร์จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนผู้เรียน อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเลือกสถานที่ความสนใจและเวลาด้วยตนเองผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2.3.6 Self-Learning Module: เป็นสื่อการเรียนชนิดหนึ่งที่มีมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ตามความต้องการ มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน มีการประเมินผลก่อนและหลังเรียน มีการทดสอบย่อยในทุก ๆ หน่วยของโมดูล

2.3.7 Flipped Classrooms: เป็นรูปแบบคล้ายกับการสอนออนไลน์ ผู้เรียนเรียนรู้บทเรียนจากวิดีโอการสอน และศึกษาคิดวิเคราะห์ ด้วยตนเองจากที่บ้าน ก่อนมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน โดยอาศัยเทคโนโลยีในการช่วยให้การสอนในห้องเรียนกลับด้านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังต้องมีความรู้และทักษะในการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตและสังคมของผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครองเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุป การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ จำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการและความชอบที่หลากหลายของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี วิเคราะห์แนวทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคล สำนวความพร้อมของผู้เรียน และปรับกล

ยุทธศาสตร์สอนที่เป็นนวัตกรรม นักการศึกษาสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการศึกษา จำเป็นต้องร่วมมือกันในการพัฒนาแบบองค์รวม ร่วมกันในการปรับการศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัล ส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญเติบโตในสังคมโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงถึงกันต่อไป

3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน

3.1 ความร่วมมือของผู้ปกครองในฐานะครู

ความร่วมมือของผู้ปกครองในฐานะครู ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองได้รับบทบาทสำคัญในฐานะครูของบุตรหลาน ทำหน้าที่เป็นนักการศึกษาคนแรกและยั่งยืนที่สุดในชีวิตของผู้เรียน โดยวางรากฐานสำหรับความสำเร็จทางวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัย Fan และ Chen (2001) ที่แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทศนคติต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

อีกทั้ง ผู้ปกครองในฐานะครู มีบทบาทหลายแง่มุมในการกำหนดประสบการณ์ทางการศึกษาของบุตรหลาน โดยให้การสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การช่วยทำการบ้าน อำนวยความสะดวก ในกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยที่บ้าน นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและแบบอย่างในการปลูกฝังค่านิยมของความอดทน มีวิริยะ อุตสาหะ ความอยากรู้อยากเห็น และระเบียบวินัยให้กับลูก ๆ ด้วยการมีส่วนร่วมในการพูดคุยข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับโรงเรียน เป้าหมายของการเรียนรู้ และความก้าวหน้าทางวิชาการ ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และช่วยกระตุ้นให้บุตรหลานมีความมุ่งมั่นในการเรียนมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนความต้องการด้านการศึกษาของบุตรหลาน โดยร่วมมือกับครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wang และ Sheikh-Khalil (2014) ซึ่งได้กล่าวถึงผลกระทบที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยเน้นถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการ

3.2 ความร่วมมือกับชุมชน

ชุมชนเป็นส่วนสำคัญของสังคมมนุษย์มาโดยตลอด โดยทำหน้าที่เป็นพื้นที่ที่บุคคลต่าง ๆ มารวมตัวกันเพื่อเรียนรู้ เติบโต และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในยุคดิจิทัลปัจจุบันที่ข้อมูลต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ง่าย บทบาทของชุมชนในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่มีความสำคัญมาก

3.2.1 ประโยชน์ของชุมชนเป็นสถานที่การเรียนรู้

ชุมชนจัดให้มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวคิด ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura, 1977) บุคคลเรียนรู้ผ่านการสังเกต การเลียนแบบ และการสร้างแบบจำลอง ซึ่งได้รับการอำนวยความสะดวกโดยการมี

ปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมกับเพื่อนและที่ปรึกษาในสภาพแวดล้อมของชุมชน ผู้เรียนยุคใหม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาทักษะการเอาใจใส่และการเข้าสังคม

นอกจากนี้ ชุมชนยังให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของและการสนับสนุนซึ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยของ Tinto (1993) ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาในอนาคต ความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นภายในชุมชนสามารถส่งเสริมแรงจูงใจ ความรับผิดชอบ และความรู้สึกมีจุดหมายร่วมกันระหว่างผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2559) ที่กล่าวว่า หากชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีเศรษฐกิจดี ก็จะส่งผลให้โรงเรียนและครูได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่นและได้ผลดี

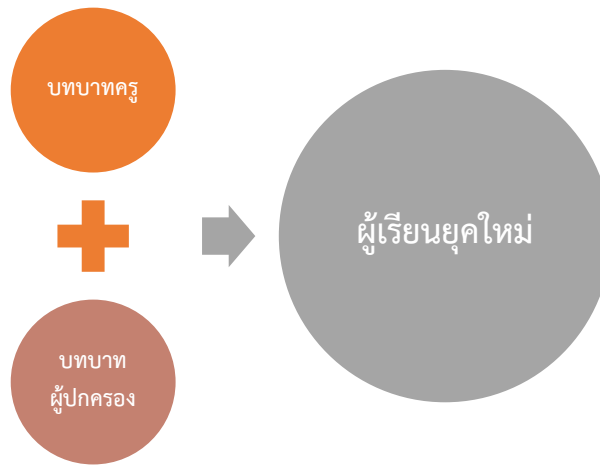
3.2.2 การเรียนรู้ของชุมชน

แม้ว่าการเรียนรู้ในชุมชนจะมีประโยชน์มากมาย แต่ยังคงมีความท้าทายบางประการสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ ความท้าทายที่สำคัญประการหนึ่งคือความต้องการการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพภายในชุมชน ในยุคดิจิทัลที่การโต้ตอบมักเกิดขึ้นทางออนไลน์ ผู้เรียนอาจประสบปัญหาในการสร้างการเชื่อมต่อที่มีความหมายและสร้างความไว้วางใจกับเพื่อนฝูง การเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ความแตกต่างทางภาษา เวลา และความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนและครอบคลุม

ด้วยแหล่งข้อมูลออนไลน์และแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่มีอยู่มากมาย ผู้เรียนยุคใหม่อาจพบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารมีจำนวนมาก ผู้เรียนต้องสามารถกรองข้อมูลที่มีจำนวนมาก โดยใช้ทักษะการคิดขั้นสูง โดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาทักษะความรู้ด้านดิจิทัลและการฝึกควบคุมตนเอง ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ในการรับมือกับความซับซ้อนของการเรียนรู้ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ชุมชนทำหน้าที่เป็นสถานที่เรียนรู้ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ โดยมีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และการแบ่งปันความรู้ ในขณะที่การเรียนรู้ของชุมชนนำเสนอความท้าทาย เช่น อุปสรรคในการสื่อสารและการที่ข้อมูลที่มีมากเกินไป เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนยุคใหม่สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง

บทบาทของครู และผู้ปกครอง สำหรับผู้เรียนยุคใหม่

ภาพที่ 3: บทบาทของครู และผู้ปกครอง สำหรับผู้เรียนยุคใหม่

จากแผนภาพที่ 3 บทบาทของครู และผู้ปกครอง สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปบทบาทของครู และผู้ปกครอง สำหรับผู้เรียนยุคใหม่

1. บทบาทของครู

1.1 ครูมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

1.2 ครูในฐานะพี่เลี้ยงและแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

1.3 ครูในฐานะผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ บอกช่องทางการเข้าถึงสื่อ และอุปกรณ์การเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด เป็นต้น

1.4 ครูในฐานะผู้คอยกระตุ้นการเรียนรู้ เสริมแรงเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ครูก็ชมเชย ให้กำลังใจ หรือแม้แต่การที่ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ หมดกำลังใจ ก็ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

1.5 ครูในฐานะนักสร้างสรรค์ และคิดริเริ่มออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้

1.6 ครูในฐานะนักปรับตัว เสริมทักษะให้ตัวเองอยู่เสมอเพื่อพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่

1.7 ครูผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกไม่กดดัน ผ่อนคลาย และรู้สึกปลอดภัย

1.8 ครูผู้คอยส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้กับผู้เรียน

1.9 ครู ผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารเพื่อสะท้อนผล รวมไปถึงการสื่อสารเชิงบวกกับผู้เรียน

1.10 ครูในฐานะผู้ประเมินและผู้รับข้อเสนอแนะ รับข้อคิดเห็น เสียงตอบรับ หรือคำแนะนำ

2. บทบาทของผู้ปกครอง

2.1 ผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนในชุมชน

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน School – Based Management การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในรูปของคณะกรรมการ การบริหารงบประมาณในการปรับปรุงการศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา เป็นต้น

2.3 ผู้ปกครองในฐานะผู้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ เช่น การช่วยทำการบ้าน อำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยที่บ้าน

2.4 ผู้ปกครองผู้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและแบบอย่างในการปลูกฝัง ค่านิยม ความอดทน มีวิริยะอุตสาหะ ความอยากรู้อยากเห็น ระเบียบวินัย หลักจริยธรรม และพฤติกรรมทางสังคม

2.5 ผู้ปกครองสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและช่วยกระตุ้นให้บุตรหลานมีความมุ่งมั่นในการเรียนมากขึ้น

2.6 ผู้ปกครองผู้มึบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดคุณค่าและทักษะชีวิตให้กับบุตรหลานของตน

2.7 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก สภาพแวดล้อมในบ้านที่เอื้ออำนวยเปี่ยมไปด้วยความรัก ความอบอุ่น และการให้กำลังใจส่งเสริมความรู้สึกลดอดภัย

2.8 ผู้ปกครองนักพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยเป็นผู้คอยประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและตลอดชีวิต

2.9 ผู้ปกครอง เป็นผู้มองการณ์ไกล มองทางหาทางเลือกหลากหลาย ในเรื่องการเรียนของบุตรหลาน ศึกษาทางเลือกที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรออนไลน์ต่าง ๆ การทำ Home school หรือลงทะเบียนเรียนออนไลน์กับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ

2.10 ผู้ปกครองเป็นสื่อกลางสะท้อน Feedback ระหว่างบุตรหลานกับครู เช่น เมื่อเห็นว่าลูกมักขาดสมาธิในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ผู้ปกครองอาจสังเกตการณ์สอนของคุณครูเพื่อประเมินเบื้องต้น ก่อนให้คำแนะนำลูก หากไม่ดีขึ้นควรแจ้งให้ครูทราบ

บทสรุป

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่ จุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรที่ยืดหยุ่น ถือว่าเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ จากเดิมที่เราใช้หลักสูตรที่อยู่ในลักษณะของหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ เปลี่ยนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในหลักสูตรที่ตัวเองสนใจ ให้อิสระในการเรียนรู้ และโอกาสในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สถาบันการศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงศักยภาพสูงสุดของตนและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับครูที่ต้องปรับกลยุทธ์การสอน เพื่อตอบสนองความต้องการและความชอบที่หลากหลายของผู้เรียนในยุคใหม่ ด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี แนวทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และกลยุทธ์การสอนที่เป็นนวัตกรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสุดท้ายการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนเป็นส่วนสำคัญ ที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ดังนั้น บทบาทของครู และผู้ปกครอง มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่ สามารถช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 20). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา*. หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2565). การศึกษาในยุคการเปลี่ยนฉับพลันทางดิจิทัล (Digital Disruption) และผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาไทย. *สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 28(3), 1-13.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2566). *ผลการประเมินผลวิทยาศาสตร์นานาชาติ: PISA และ TIMSS*. อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.

- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Johnson, L., & Brown, K. (2019). Enhancing Student Engagement Through Flexible Curriculum Design. *Educational Psychology Review*, 45(3), 215-230.
- KKP Research. (2023, December 12). *ทำไมคุณภาพการศึกษาไทยแย่ลงทุกปี ?*. KKP Advice Center. https://media.kkpfgr.com/document/2023/Dec/KKP%20Research_Thai-education-quality_edit.pdf
- Mano, P. (2019). The impact of changes in the digital age of DISRUPTION on education. *Journal of Industrial Education*, 18(1), 1-6.
- Schwab, K. (2016). *The fourth industrial revolution*. World Economic Forum.
- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*. University of Chicago Press.
- Wang, M. T., & Sheikh-Khalil, S. (2014). Does parental involvement matter for student achievement and mental health in high school? *Child Development*, 85(2), 610-625.

ภาวะผู้นำจากยุคควิก้าเวิร์ลด์สู่ยุค BANI World

VUCA WORLD TO BANI WORLD LEADERSHIP

จุฬารณณ์ โสตะ^{1*} กษม ชนะวงศ์² สุวกิจ ศรีปัดดา³
ชนะพล ศรีฤชา⁴ วิลาวัดณ์ ขมนิรัตน์⁵ และชวลิต หงษ์ยนต์⁶
Chulaporn Sota^{1*}, Kasom Chanawongse², Suwakit Sripathar³,
Chanaphol Sriruecha⁴, Wilawan Chomnirutana⁵, and Chawalit Hongyon⁶

^{1,2,3,4,5,6}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
^{1,2,3,5,6}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการภาวะผู้นำ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
³หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำและนวัตกรรมการจัดการสุขภาพ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
^{1,2,3,4,5,6}Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars
^{1,2,3,5,6}Doctor of Philosophy Program in Leadership Innovation, College of Asian Scholars
³Master of public Health in Leadership and Innovative Health Management, College of Asian Scholars
*Corresponding Author, E-mail: chulaporn@cas.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเอกสารนี้ ศึกษาจากตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในยุค VUCA world สู่ ยุค BANI world โดยศึกษาจากงานวิจัยที่คัดเลือกมา 11 เรื่อง จาก 115 เรื่อง ใน พ.ศ. 2566-2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของภาวะผู้นำกับโลกยุค BANI World และเพื่อ 2) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำกับโลก BANI World วิเคราะห์ข้อมูลแบบจัดหมวดหมู่ (Content analysis) ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะของภาวะผู้นำในยุค BANI World ได้แก่ (1) การแก้ปัญหาและการใช้กลยุทธ์และมีวิสัยทัศน์ (2) การทำงานกับคนด้วยความเห็นใจและเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ (3) ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งของอารมณ์ (4) มีภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนและกระตือรือร้น (5) การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (6) การเรียนรู้และการพัฒนาอยู่เสมอและปรับใช้ให้เร็ว (7) เทคโนโลยีและดิจิทัล (8) ทักษะการสร้างนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (9) ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง (10) การแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์จริง และ (11) มีทักษะภาษาต่างประเทศ

แนวทางสำคัญในการปรับตัวของผู้นำยุค BANI World ได้แก่ 1) พัฒนาการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันด้วยความเห็นใจ 2) พัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 3) เรียนรู้เข้าใจแนวโน้มในปัจจุบัน ความเสี่ยง และความไม่แน่นอนในอนาคต 4) พัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำที่มีสมรรถนะสูง 5) การปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงที่มีความยืดหยุ่นและโปร่งใส

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ยุคควิก้าเวิร์ลด์ ยุค BANI Word

ABSTRACT

This documentary research was based on textbooks, books, articles, research studies, theses and electronic documents that have content related to leadership in the VUCA world era to the BANI world. Select 11 papers from 115 titles during 2023-2024. The objectives aimed to study 1) To study characteristic of leadership in a BANI World and 2) To study ways to strengthen leadership in a BANI World. Analysis of categorical groups by content analysis. The results of the study found that the leadership characteristics of BANI world include: 1) The characteristics of leadership in the BANI World era include (1) solving problems and using strategies and having vision (2) working with people with compassion and understanding, empathy (3) intelligence Emotions and emotional strength (4) Adaptive and energetic leadership (5) Holistic health care (6) Always learning and developing and adapt quickly (7) technology and digital (8) innovation and creativity skills (9) study situations and analyze problems correctly (10) solve problems in accordance with the actual context and situation and (11) Have foreign language skills.

Important guidelines for adapting leaders in the BANI World era include 1) developing learning to live together with compassion 2) developing effective communication skills 3) learning to understand current trends, risks and uncertainties in the future 4) Develop high-performance leadership competencies 5) Work in real situations with flexibility and transparency.

Keywords: VUCA world, BANI world, Leadership

บทนำ

ปัจจุบัน สังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงมากมาย ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ เทคโนโลยี รวมทั้งสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และภาวะหลังการระบาดของโรคโควิด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของคนใน Gen ต่างๆ ทำให้สภาพการสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากมาย ไม่เพียงแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบผกผัน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน และมีความคลุมเครือในระดับธรรมดา ที่เรียกว่า VUCA world (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงของ VUCA world หลายเท่า แบบก้าวกระโดด ทำให้พบกับสภาพการของความเปราะบาง ความวิตกกังวล ความไม่เป็นเหตุเป็นผล ความยากที่จะเข้าใจในสถานการณ์นั้นๆ หรือเรียกว่า BANI world

ทำให้สังคมและความเป็นอยู่ในปัจจุบันลดความทุกข์ขบ มีความวิตกกังวลสูงในชีวิตประจำวัน หลายสิ่งเป็นไปแบบไม่สมเหตุสมผล ยากที่จะเข้าใจในบริบท เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน และเพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์อย่างท้าทายของผู้นำทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งต้องปรับแนวคิดใหม่ ทำใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีกลยุทธ์หรือวิสัยทัศน์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำในโลกยุคใหม่ที่จะต้องพัฒนาให้รอบด้านในทุกมิติ เป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำหรือมีภาวะความเป็นผู้นำ 360 องศา ผู้นำในยุคใหม่มีแนวคิดใหม่ของการเป็นผู้นำในการต้องแก้ไขปัญหา มี Mindset, Skillset, Toolset ประกอบกับ Hard Skill, Soft Skill รวมถึงมีการ Reskill และ Upskill ภาวะผู้นำเป็นทั้งพรสวรรค์และพรแสวง (จिरยุทธ พุทธรักษาพิทักษ์, 2564)

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์กร ภาวะผู้นำหรือภาวะความเป็นผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดแต่สามารถสร้างขึ้นได้ เป็นเรื่องที่เรียนรู้และฝึกฝนได้ โดยต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนมีประโยชน์อยู่เสมอจึงจะเหมาะสมกับยุคสมัย (กระแสด ชนะวงค์, 2565) ผู้นำจึงต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและการสื่อสาร ส่วนเกษม ชนะวงค์ (2566) กล่าวว่า ผู้นำสมัยใหม่ต้องมีนวัตกรรมภาวะผู้นำ โดยเน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่ดี และทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ (Speed and quality) โดยให้ความสำคัญในการตื่นคน ตื่นงาน และตื่นตัว ซึ่งต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกินคาดเดา

คณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษา ภาวะผู้นำ องค์ประกอบ และแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำในช่วงเปลี่ยนผ่านจาก VUCA world สู่ยุค BANI World เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะที่สำคัญในยุคและจำเป็นใน BANI World (Brittle, Anxious, Non Linear, Incomprehensible) เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวัน และการบริหารจัดการในองค์กรในยุค BANI World ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำกับโลกยุค BANI World
2. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำกับโลกยุค BANI World

วิธีดำเนินการวิจัย

โดยการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำกับโลกยุคโกลาหล (BANI World) จากเอกสาร ตำรา และการสืบค้นข้อมูลจากวารสาร ฐานข้อมูลต่างๆ website รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เป็นหมวดหมู่ (Content analysis) สรุปวิธีการ ความหมาย ความสำคัญ คุณลักษณะ และแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำกับโลกยุคโกลาหล (BANI World)

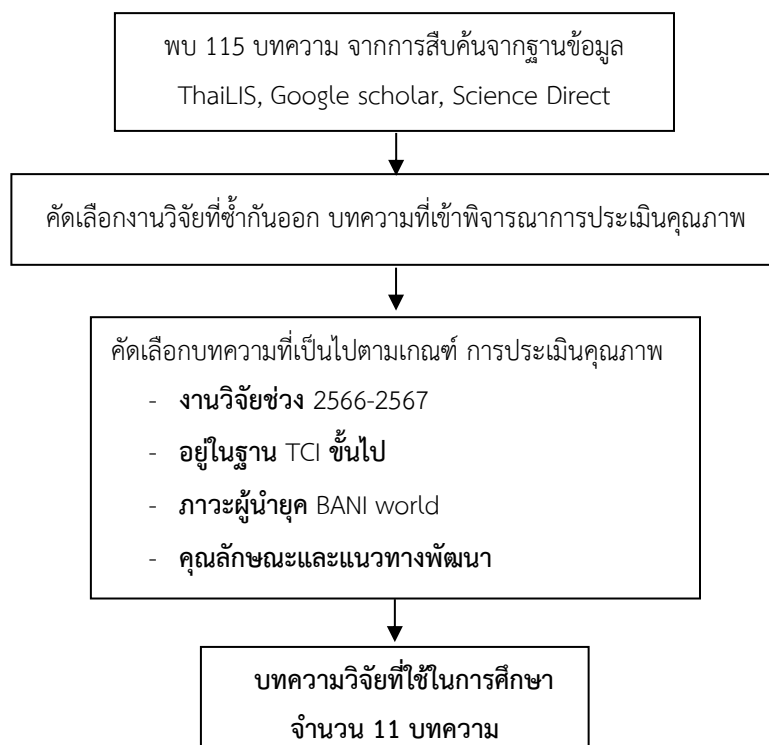
ขอบเขตการวิจัย

โดยใช้คำค้นที่กำหนดจากฐานข้อมูลของของโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) Science Direct และ Google scholar ระหว่าง พ.ศ. 2566-2567 ได้แก่ ภาวะผู้นำในยุค VUCA World, BANI world ใช้คำค้น ได้แก่ ภาวะผู้นำ VUCA World, BANI world เมื่อใช้คำค้นแต่ละขั้นตอนได้งานวิจัยจำนวนทั้งหมด 115 ฉบับ จากนั้นคัดเลือกงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ พร้อมทั้งวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงเนื้อหา ระหว่างภาวะผู้นำในยุค VUCA World, BANI world และคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนา ได้งานวิจัยจำนวน 11 เรื่อง เรื่องงานวิจัยที่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2567 เป็นงานวิจัยที่มีความถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัย มีความน่าเชื่อถือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหมวดหมู่ (Content analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำกับโลกยุค BANI World ทั้งในและต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2566-2567 โดยดำเนินการทบทวนอย่างเป็นระบบตามแนวทางของสถาบันโจแอนนาบริกซ์ ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหาในการทบทวน 2) การค้นหาและคัดเลือกงานวิจัย 3) การประเมินผลคุณภาพงานวิจัย 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล 6) การนำเสนอข้อมูล และ 7) การแปลผลข้อมูล

ขั้นตอนการคัดเลือกงานวิจัย

ภาพที่ 1: ขั้นตอนการคัดเลือกงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความหมายของภาวะผู้นำกับโลกยุค VUCA world สู้อยู่ BANI World

ความหมายของภาวะผู้นำ

Hempill & Coons (1957) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของแต่ละบุคคลเพื่อสั่งการให้กลุ่มทำกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตกลงกันไว้

Yukl (1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ขององค์การหรือกระบวนการใช้อิทธิพล กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ กระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม และกระบวนการรักษาสภาพกลุ่ม และวัฒนธรรมของกลุ่ม

วิเชียร ชิวพิมาย (2563) กล่าวว่า ผู้นำควรมีลักษณะสำคัญ 9 ประการได้แก่ 1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและบริบทขององค์กร (Content and Context) 2. สมรรถนะในด้านการสื่อสาร (Communication) 3. สมรรถนะในด้านการเติมเต็ม/สร้างความสมบูรณ์ (Complementary) 4. สมรรถนะในด้านความตระหนัก (Concern) 5. สมรรถนะในด้านการประสานงาน (Co-ordination) 6. สมรรถนะในด้านการเจรจาทำข้อตกลงด้วยวิธีการยอมยอม (Compromise) 7. สมรรถนะในด้านการรวบรวมให้เป็นปึกแผ่น/เป็นหนึ่งเดียว (Consolidate) 8. สมรรถนะในด้านการสั่งการ/การบังคับบัญชา (Command) และ 9. สมรรถนะในด้านการบูรณาการทุกส่วนให้เป็นหนึ่งเดียว (Compound)

แบสส์ (Bass, 2006) กล่าวว่า ผู้นำ มีอิทธิพลต่อผู้ตาม โดยการเปลี่ยนแปลงการตระหนักว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญ ให้ผู้ตามได้วิเคราะห์ตนเอง มองโอกาส และความท้าทายในมุมมองใหม่ๆ มองหาข้อดีในการพัฒนาบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร โน้มน้าวผู้ตามเพื่อให้เกิดความพยายาม เพื่อศักยภาพที่สูงขึ้น และเพื่อยกระดับของศีลธรรมจริยธรรมที่สูงขึ้นด้วย ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างในการนำเทคโนโลยีมาใช้ที่เหมาะสม

กระแส ชนวงค์ (2565) ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์การ ภาวะผู้นำหรือภาวะความเป็นผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดแต่สามารถสร้างขึ้นได้ เป็นเรื่องที่เรียนรู้และฝึกฝนได้ โดยต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ ผู้นำต้องรู้จักยกย่องชื่นชมเพิ่มค่าและความหมายให้คนอื่นพอใจและภูมิใจกับงานที่ตนเองทำและหาทางทำให้มีค่ามีความหมายมากขึ้น และพัฒนาตนเองให้เป็นคนมีประโยชน์อยู่เสมอจึงจะเหมาะสมกับยุคสมัย ผู้นำจึงต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและการสื่อสาร

กษม ชนวงค์ (2566) กล่าวว่า ผู้นำสมัยใหม่ ต้องมีนวัตกรรมภาวะผู้นำ โดยเน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่ดี และทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ (Speed and quality) โดยให้ความสำคัญในการตื่นคน (ใส่ใจและกระตือรือร้นต่อผู้อื่น) ตื่นงาน (ใส่ใจในหน้าที่การงานและมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ) และตื่นตัว (มีการพัฒนาและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ)

จึงสรุปได้ว่าผู้นำ (leader) หมายถึง บุคคลที่มีความกระตือรือร้นต่อคน ต่องาน และต่อตนเอง มีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ มีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้อื่น ทั้งในระดับครอบครัว กลุ่ม องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศหรือระดับนานาชาติ ทำให้ผู้อื่นคล้อยตามและร่วมมือ เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ รวมทั้งนำพาทีมงานให้ก้าวผ่านภาวะวิกฤตต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์

ความหมายของ “VUCA World” ในแต่ละตัวอักษรของ VUCA มีความหมายดังนี้ Thum Numprom. (2019) ศศิมา สุขสว่าง. (2564).

1. V - Volatility คือ **ความผันผวนสูง** อัตราการเปลี่ยนแปลงสูง สถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงและรวดเร็ว ไม่สามารถคาดเดาได้ หรือเป็นสถานการณ์เปลี่ยนแปลงฉับพลัน แบบตั้งตัวไม่ทัน

2. U - Uncertainty คือ **สภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง** ความไม่ชัดเจน ไม่สามารถหาข้อมูลที่ชัดเจนมายืนยันในสถานการณ์ได้ ทำให้ยากต่อการตัดสินใจ

3. C - Complexity คือ **ความซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อยๆ** มีปัจจัยมากมายและซับซ้อนที่ยากต่อการตัดสินใจ

4. A - Ambiguity คือ **ความคลุมเครือ** ไม่สามารถคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจน

เครื่องมือจัดการ VUCA World ศศิมา สุขสว่าง. (2564). Thanisara GG Ruangdej. (2019).

เครื่องมือจัดการ VUCA World เพื่อจัดการปัญหาต่างๆ ในสภาวะปกติแบบใหม่ของโลก (The New Normal) จำเป็นจะต้องหาเทคนิควิธีการโดยพัฒนาระบบการคิด (Mindset) ของผู้นำ เรียกว่า VUCA Mindset ซึ่งมีคำย่อของคำ VUCA เช่นกันคือ Vision, Understanding, Clarify, Agility ซึ่งเป็นเครื่องมือหลัก 4 ตัวแปร 14 แนวทางดังนี้

ความหมายของ BANI World

แต่ปัจจุบันนี้ โลกได้เปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเดิมมากมาย และรวดเร็วยิ่งนักกว่าสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในช่วงยุค VUCA world ซึ่งดำเนินการเรื่อยมาเมื่อ 30 ปีที่แล้ว Jamais Casio นักอนาคตศาสตร์และนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกาที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ BANI World เป็นมากกว่า VUCA world ที่มองเพียง “สถานการณ์” ที่พลิกผัน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ แต่เป็นการมองไปถึงผลกระทบทางลบที่มากมาย ซึ่งสถานการณ์โลกยุค BANI World ซึ่งประกอบไปด้วย 1) โลกที่เปราะบาง (B - Brittle) สิ่งต่างๆ มีความเปราะบาง นอกจากเปลี่ยนแปลงได้เสมอแล้ว ยังสามารถล่มสลายได้อย่างรวดเร็วด้วย มีความเสี่ยงที่จะล้มเหลวอยู่ตลอดเวลาอันเนื่องมาจากความพลิกผันของโลกรอบด้าน แผนระยะยาวหรือแผนที่ไม่มีความยืดหยุ่นจึงอาจถูกทำให้ชะงัก (Disrupt) ได้ตลอดเวลา 2) โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล (A - Anxious) บุคคลเกิดความกังวลและความเครียด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทต่างๆ โดยต้องตอบสนองต่อความรวดเร็วและมีความไม่แน่นอนสูง ทำให้ลังเลไม่กล้าตัดสินใจ กลัวความผิดพลาด มีความเสี่ยงต่อองค์กรซึ่งอาจนำไปสู่สถานการณ์วิกฤติได้ 3) โลกที่สับสนคาดเดายาก ไม่เป็นเหตุเป็นผล ไม่ตรงไปตรงมา หรือไม่เป็น

เส้นตรง (N - Nonlinear) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นเส้นตรง กล่าวคือ ความไม่สมเหตุสมผล สาเหตุ และผลลัพธ์ไม่สัมพันธ์กัน และไม่สามารถคาดเดาแนวโน้มได้ อาจเกิดความร้ายแรง กลายเป็นปัญหาที่ใหญ่เกินคาดเดาได้ 4) โลกที่เข้าใจยาก (I - Incomprehensible) มีข้อมูลมากมาย ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่สลับซับซ้อน ทั้งจริงและเท็จ ทำให้การทำความเข้าใจ การคาดการณ์หรือการวางแผนควบคุมให้สิ่งต่างๆ เป็นไปได้ยาก จึงมีความเสี่ยงและผลกระทบเกินคาดเดาในองค์กร ซึ่งทำลายและจำเป็นต้องยกระดับการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม ทันทีทันที่ และป้องกันสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดให้ได้และรวดเร็ว

จึงสรุปได้ว่า BANI world ประกอบด้วย 1) โลกที่เปราะบาง (B - Brittle) 2) โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล (A - Anxious) 3) โลกที่สับสนคาดเดายาก ไม่เป็นเหตุเป็นผล ไม่ตรงไปตรงมา หรือไม่เป็นเส้นตรง (N - Nonlinear) 4) โลกที่เข้าใจยาก (I - Incomprehensible)

2. คุณลักษณะของภาวะผู้นำในยุค BANI World และแนวทางในการส่งเสริมผู้นำยุค BANI World

2.1 คุณลักษณะของภาวะผู้นำในยุค BANI World ได้แก่

(1) การแก้ปัญหาและการใช้กลยุทธ์และมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้โดยอย่างรวดเร็ว และตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างผกผัน ซับซ้อน คลุมเครือ โดยการมีความเชื่อมั่นในตัวเองและผู้อื่น (Confidence) และให้การสนับสนุนแนวคิดเพื่อการเจริญเติบโตก้าวหน้า (Growth Mindset) และการทำงานรูปแบบใหม่ๆ ในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์วิธีการที่เลือกไว้ มีความมุ่งมั่น (Focus) มุ่งมั่นสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา ประทุมทอง ไตรรัตน์, 2566)

(2) การทำงานกับคนด้วยความเห็นใจและเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ (Understand and Empathy) and Sensitive) จงละเอียดอ่อนและรู้จักใช้หัวใจ มีหัวใจของความเป็น “มนุษย์” มากขึ้น คือ เอาหัวใจมาบริหาร คนอย่างเข้าใจ ในยุคที่คนวิตกกังวล สถานการณ์ต่างๆ มีความไม่แน่นอน และยากจะเข้าใจได้ทั้งหมด คนส่วนมากต่างมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและพยายามเอาตัวรอด ทั้งในเรื่องส่วนตัว ครอบครัว และเรื่องอาชีพการงาน ผู้นำพร้อมจะเป็นสิ่งที่ไว้ใจ และรู้สึกปลอดภัยเมื่อมาทำงาน จึงต้องสร้างทางเลือกเพื่อเสนอให้กับองค์กร และพนักงานได้ win-win ด้วยกันทั้งผู้นำและผู้ตาม

(3) ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งของอารมณ์ (Emotional and Resilience) ต้องมีความยืดหยุ่น เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี ความเข้าใจความแตกต่าง รวมทั้งข้อจำกัด และเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ฝึกใจให้มั่นคงของอารมณ์ มีสติ (Mindfulness) มีอะไรมากระทบกระทั่งก็ไม่กระเทือนให้ได้ มีภูมิคุ้มกันหรือความแข็งแกร่งของจิตใจ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคแห่งความพลิกผัน (disruption) และในโลกแห่ง VUCA world และ BANI world มีความท้าทายต่างๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ความสามารถที่จะฟื้นตัวเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก มีแรงกดดันและความเครียดสูง โดยยังคงความมั่นใจและทัศนคติที่เป็นบวกที่จะฟื้นตัวฟื้นใจกลับมาได้ ความแข็งแกร่งของจิตใจจึงสำคัญมาก ต้องอาศัยแรงฮึด ฮึดสู้ เพื่อฟื้นสู่สภาพปกติได้เร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ ไม่จมปลักอยู่กับปัญหาและความทุกข์ที่เกิดขึ้น

การพัฒนาทักษะที่สำคัญโดย 1) เรียนรู้เทคนิค cognitive reframing หรือการเปลี่ยนความคิดให้เหตุการณ์แง่ลบที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสในการเรียนรู้ 2) คิดการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส 3) ทำสมาธิฝึกสติและใจให้นิ่ง มีพลังที่จะสู้กับปัญหาต่างๆ โดยใช้ปัญญา ความรู้ ความสามารถและวิธีการที่เหมาะสม

(4) มีภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนและกระตือรือร้น (Adaptive Leadership and Proactive) มีความกระตือรือร้น ต้องพร้อมที่จะปรับตัวและเรียนรู้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต้องเข้าใจบริบทต่างๆ ของทีมงาน การคำนึงถึงผลผลิตควบคู่ไปกับความสมดุลของชีวิต ครอบครัว สุขภาพ จำเป็นต้องคิดถึงความรู้สึกของทีมงาน มองไปข้างหน้าที่จะร่วมกันได้อย่างเข้าใจและมีความสุข “เอาหัวใจมาบริหารคนอย่างเข้าใจในยุคที่คนวิตกกังวล” ลดความเครียด ความวิตกกังวล แสวงหาวิธีการที่ส่งเสริมความสุขและความสบายใจในการทำงาน แต่ได้ผลงาน ผลผลิตที่ดี ผลการสำรวจ: บทความนี้เน้นให้เห็นถึงความท้าทายที่สำคัญที่สุดเหล่านั้นนั่นคือความเป็นผู้นำและการดำเนินงานของฝ่ายทรัพยากรบุคคล (Małgorzata SIDOR-RZADKOWSKA, 2023)

(5) การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health Care) การดูแลสุขภาพให้แข็งแรง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมเศรษฐกิจและจิตวิญญาณเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น มีการดูแลสุขภาพให้เหมาะสม ทั้งด้านอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อนให้เพียงพอ ดูแลสัมพันธภาพที่ดี เหมาะสม การเห็นคุณค่าของกันและกัน การอยู่บนพื้นฐานของการเป็นกัลยาณมิตรที่ดี การมีความรอบรู้ด้านการเงิน มีการหา การใช้อย่างเห็นคุณค่า การออม การลงทุนที่เหมาะสมและไม่เสี่ยง รู้เท่าทันในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง การหลอกลวงจากมิจฉาชีพ

(6) การเรียนรู้และการพัฒนาอยู่เสมอ และปรับใช้ให้เร็ว (Learning and Development) ปัจจุบัน “การยืนอยู่ที่จุดเดิมก็เหมือนกับการเดินถอยหลัง” เพราะโลกกำลังผลัดทุกอย่างไปข้างหน้าเสมอ ความสามารถในการเรียนรู้และความอยากรู้อยากเรียน รวมถึงการนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับสถานการณ์ต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับยุค VUCA world และ BANI world ที่มีสิ่งต่างๆ เปลี่ยนแปลงได้ทุกวัน จึงต้องเรียนรู้ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง มีข้อมูลที่ทันสมัยและนำไปใช้ในการพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสม ต้องมีความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เปิดใจทีมงานหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ๆ มาพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ในองค์กร

(7) เทคโนโลยีและดิจิทัล (Technology and Digital Orientated) ต้องมีสมรรถนะเรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสมในหน้าที่การ การแสวงหาข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม การจัดทำ จัดหา สร้าง Application ต่างๆ การสร้างวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่อิงอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งพัฒนาสู่ความเป็น digital organization ทั้งการสื่อสาร การทำงาน การเรียนการสอน การบริหารจัดการ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปรับตัวในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อให้พวกเขาเข้าใจและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อการเข้าถึงข้อมูล (นรินทร์ รินพนัสสัคน์สุวรรณ ใจมั่น ราชาวดี สุขภิรมย์, 2566)

(8) ทักษะการสร้างนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Innovation and Creative skill) ในโลกที่ไม่เป็นเส้นตรง การใช้แผนงานต่างๆ ที่ตายตัวมักจะเป็นอุปสรรคของการทำงาน ต้องคิดค้น สร้างสรรค์ หาสิ่งใหม่ นวัตกรรม ทั้งสิ่งประดิษฐ์ กระบวนการ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม คิดนอกกรอบ (Thinkout of box)

(9) ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง (Situation and Problem Analysis) โดยมีข้อมูลอ้างอิง และศึกษาสถานการณ์จริงปัจจุบัน (Evident Based) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงกับสถานการณ์ที่แท้จริง เหมาะสม ทันเกมส์ ทันการณ์ ทันเวลา ในฐานะโลกสมัยใหม่และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลกระทบของ AI ต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความสามารถในการแข่งขันระหว่าง VUCA และโลก BANI การเป็นผู้นำจึงเป็นความท้าทายของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ที่แทบจะไม่สามารถคาดการณ์ปัจจัยอิทธิพลทั้งหมดได้ ต้องอาศัยกลยุทธ์ที่สำคัญคือ กลยุทธ์ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสุขภาพจิต กลยุทธ์ในการคิดแบบไม่เชิงเส้น มีสติ ฝึกอบรมพนักงานและผู้บริหารในการจัดการวิกฤตตามบริบทได้ (Tetiana Kulinich, Olha Materynska, Yuliia Aleskerova, Hanna Kuzmenko, Izolda Balian, 2023)

(10) การแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์จริง ด้วยการมองโลกในแง่ดี มีทางเลือกที่หลากหลาย (Grounded Optimism) การมองโลกในแง่ดีอาจจะทำให้เห็นแต่ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดที่จะเกิดขึ้น แต่การคำนึงถึงความเป็นจริงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะบางครั้งอาจจะเกิดความเลวร้ายที่สุดที่ไม่คาดคิด จึงต้องคำนึงถึงและระมัดระวังเพื่อหาทางป้องกัน ดังนั้นการหาหนทางที่เป็นไปได้จริง จำต้องได้ ผ่านแนวความคิดเชิงบวก เพื่อให้มีทางเลือกที่หลากหลาย มีกำลังใจและหนทางที่เป็นไปได้ สำหรับเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น อย่างเหมาะสม และทันท่วงที

(11) มีทักษะภาษาต่างประเทศ (Foreigner Language) ปัจจุบันยุคแห่งการไร้พรมแดน จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของต่างประเทศ ที่สัมผัสและติดต่อเพื่อการทำงานเป็นเครือข่าย สร้างความร่วมมือ ให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น มองเห็นทั้งความดีงาม สิ่งที่ดีหวัง ในการสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศต่างๆ อย่างเหมาะสม

จึงสรุปได้ว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำในยุค BANI World ได้แก่ (1) การแก้ปัญหาและการใช้กลยุทธ์และมีวิสัยทัศน์ (2) การทำงานกับคนด้วยความเห็นใจและเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ (3) ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งของอารมณ์ (4) มีภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนและกระตือรือร้น (5) การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (6) การเรียนรู้และการพัฒนาอยู่เสมอ และปรับใช้ให้เร็ว (7) เทคโนโลยีและดิจิทัล (8) ทักษะการสร้างนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (9) ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง (10) การแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์จริง และ (11) มีทักษะภาษาต่างประเทศ

2.2 แนวทางในการส่งเสริมผู้นำยุค BANI World ได้แก่

(1) พัฒนาการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันด้วยความเห็นใจ (Empathy Mindfulness Development) เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น เห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่ที่ทีมงาน (Empathy) Soft skill เข้าใจคนเพื่อให้ได้ใจ ความเชื่อถือศรัทธา และความร่วมมือร่วมใจอย่างต่อเนื่อง และมีสติในการคิดใคร่ครวญไตร่ตรอง เข้า

ใจความแตกต่าง (Individual Difference) ของบุคคล สิ่งที่เราเห็นอาจจะไม่ใช่ นั่นหมายถึงว่ามันอาจจะมีความซับซ้อนเกินคาดเดา การปรับตัวของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงขอบเขตทรัพยากรมนุษย์ในยุคถัดไป ที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของโลก ทั้งในด้านของเทคโนโลยีและสุขอนามัย กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ควรเน้นการเข้าถึงบุคลากรให้ได้มากที่สุด ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางในการทำงาน มีความสามารถ ไหวพริบในการทำงาน (ชวาลินี ชนะสงคราม, วีรพงษ์ เทียงสันเทียะ, อภิสิทธิ์ สุขอุดม, และกนกภรณ์ คุรุทภาพันธ์, 2565)

(2) พัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communicate) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับทุกคนที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารที่ชัดเจนจนทำให้ทุกคนเห็นเป้าหมายและวิสัยทัศน์เดียวกัน สามารถร่วมดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีพลัง โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปรับตัวในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล (นรินทร์ รินพนัสสัก, นัศวรณ ใจมั่น, และราชาวดี สุขภิรมย์, 2566)

(3) เรียนรู้เข้าใจแนวโน้มในปัจจุบัน ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในอนาคต (Trend, s Risk and Insecurity Learning) การพัฒนาอย่างรวดเร็วของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกำลังเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ความไม่มั่นคงกำลังทวีความรุนแรงขึ้น โลกกำลังได้รับสัญญาณของความปั่นป่วนและวิกฤต บุคคลมักถูกบังคับให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อรับทักษะและความสามารถใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากความแปรปรวนของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาตามบริบทและแปรผันจะช่วยให้รับรู้ถึงความไม่แน่นอนเป็นเหตุเป็นผล เกินคาดเดาหรือไม่เป็นเชิงเส้นเป็นลักษณะ (Svitlana Hanaba, 2023) เปลี่ยนแปลงคุณค่าของโครงการเทคโนโลยีขั้นสูงจาก VUCA ไปสู่แบบจำลองสภาพแวดล้อมของ BANI World นั้น เสนอให้ใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (S. BUSHUYEV, K. PILIUHINA, ELAMS CHETIN, 2023)

(4) พัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำที่มีสมรรถนะสูง (High Competency Leadership Development) พัฒนาภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ (Intelligent) มีแรงบันดาลใจ (Inspiration) มีการคำนึงถึงผู้ตามและผู้เกี่ยวข้อง เครือข่ายรายบุคคล (Individual Approach) รวมทั้งการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยน คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่างๆ ที่ไม่คาดคิดและพร้อมปรับตัวให้ทัน หรือเกินไว้ดีกว่าแก้ รวมทั้งการเป็นผู้นำเชิงดิจิทัล

(5) การปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงที่มีความยืดหยุ่นและโปร่งใส (Flexible and Transparency Action) การลงมือทำให้เวลาที่เหมาะสมและทันที่ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ (Contingency Theory) และมีความโปร่งใส (Transparency) ตรวจสอบได้ เป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจได้ สำหรับคนทุกระดับ และมีสัญชาตญาณหรือเฉลียวใจ หยั่งรู้ ด้วยปัญญาญาณ หรือปรีชาสามารถ เข้าใจสถานการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือตามมา ที่อาจจะมองไม่เห็นด้วยภาพที่พบเห็น แต่ด้วยสติปัญญา และปฏิภาณ ไหวพริบ

จึงสรุปได้ว่า แนวทางสำคัญในการปรับตัวของผู้นำยุค BANI World ได้แก่ (1) พัฒนาการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันด้วยความเห็นใจ (2) พัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (3) เรียนรู้เข้าใจแนวโน้มในปัจจุบัน ความเสี่ยง และความไม่แน่นอนในอนาคต (4) พัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำที่มีสมรรถนะสูง (5) การปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงที่มีความยืดหยุ่นและโปร่งใส

การอภิปรายผล

1. **คุณลักษณะผู้นำในยุค BANI World** ได้แก่ คุณลักษณะของภาวะผู้นำในยุค BANI World ต้องมีการปรับทั้งกาย ใจ อารมณ์ และการกระทำ ให้มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เพราะบาง ไม่เป็นเหตุเป็นผลและเกินที่จะเข้าใจ ได้ด้วยความราบรื่น จึงต้องเสริมสร้างคุณลักษณะสำคัญ 11 ประการดังต่อไปนี้ ได้แก่ (1) การแก้ปัญหาและการใช้กลยุทธ์และมีวิสัยทัศน์ (2) การทำงานกับคนด้วยความเห็นใจและเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ (3) ความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งของอารมณ์ (4) มีภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยนและกระตือรือร้น (5) การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (6) การเรียนรู้และการพัฒนาอยู่เสมอ และปรับใช้ให้เร็ว (7) เทคโนโลยีและดิจิทัล (8) ทักษะการสร้างนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (9) ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกต้อง (10) การแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์จริง และ (11) มีทักษะภาษาต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กษม ชนะวงค์ (2566) ที่กล่าวว่า ผู้นำสมัยใหม่ ต้องมีนวัตกรรมภาวะผู้นำ โดยเน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่ดี และทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญในการตื่นคน (ใส่ใจและกระตือรือร้นต่อผู้อื่น) ตื่นงาน (ใส่ใจในหน้าที่การงาน และมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ) และตื่นตัว (มีการพัฒนาและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ) และสอดคล้องกับ วริยาพัชร วรรณศรีสรกุล (2566) ที่กล่าวว่า ผู้นำในยุค BANI World ต้องมีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการกระทำในใจโดยแยบคาย มีความสามารถในการมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นเหตุ จะต้องมีกระบวนการคิดเพื่อค้นหา เหตุผลจนตลอดสาย แยกแยะออกวิเคราะห์ด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบ และโดยอุบายวิธีที่ถูกต้อง ชัดเจน และตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย และสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ขวาลีณี ชนะสงคราม วีรพงษ์ เทียงสันเทียะ อภิสิริ สุขอุดม และกนกภรณ์ ครุฑภาพันท์ (2565) ที่กล่าวว่าการปรับตัวของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ต้องปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของโลก ทั้งในด้านของเทคโนโลยีและสุขอนามัย กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ควรเน้นการเข้าถึงบุคลากรให้ได้มากที่สุด ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางในการทำงาน มีความสามารถ ไหวพริบในการทำงาน และ สอดคล้องกับการศึกษาของ Hanaba Svitlana (2023) ที่ศึกษาชีวิตมนุษย์ในยุคของโลก VUCA และ BANI พบว่า การพัฒนาอย่างรวดเร็วของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศกำลังเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ความไม่มั่นคงกำลังทวีความรุนแรงขึ้น โลกกำลังได้รับสัญญาณของความปั่นป่วนและวิกฤต บุคคลมักถูกบังคับให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อรับทักษะและความสามารถใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากความแปรปรวนของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาตามบริบทและแปรผันจะช่วยให้รับรู้ถึงความไม่แน่นอนเป็นผล เกินคาดเดา หรือไม่เป็นเชิงเส้นเป็นลักษณะสากลของโลกที่ซับซ้อน (Non Lenier) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Małgorzata SIDOR-RZADKOWSKA (2023) ผลการศึกษา ได้เน้นให้เห็นถึงความท้าทายที่สำคัญที่สุดเหล่านี้ นั่นคือความเป็นผู้นำและการดำเนินงานของฝ่ายทรัพยากรบุคคล

2. แนวทางในการส่งเสริมผู้นำยุค BANI World ได้แก่ แนวทางสำคัญในการปรับตัวของผู้นำยุค BANI World ได้แก่ (1) พัฒนาการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันด้วยความเห็นใจ (2) พัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (3) เรียนรู้เข้าใจแนวโน้มในปัจจุบัน ความเสี่ยง และความไม่แน่นอนในอนาคต (4) พัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำที่มีสมรรถนะสูง (5) การปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงที่มีความยืดหยุ่นและโปร่งใส ซึ่งแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำยุค BANI World ต้องให้ความสำคัญกับการลดความวิตกกังวล และมีความพร้อมให้การป้องกันความเปราะบางที่อาจจะเกิดขึ้น ต้องรอบครอบ พร้อมยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจคาดคิดหรือเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งเข้าใจว่าโลกทุกวันนี้มีความสลับซับซ้อนและยากที่จะเข้าใจ จำเป็นต้องมีหลักคิดแนวทางที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ด้วยความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตติกร จิตรไกรสร (2566) ผู้นำต้องให้ความสำคัญของการจัดการความเสี่ยงที่มีผลต่อความอยู่รอดขององค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเสนอกรอบแนวคิดเพื่อยกระดับการจัดการความเสี่ยงให้เท่าทันกับสถานการณ์พลวัตของความเสี่ยงในโลกพลิกผันด้วยการจัดการความเสี่ยงที่ครอบคลุมในทุกมิติ โดยให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม และสอดคล้องกับการศึกษาของ วิไล ถาวรสุวรรณ, สุวัฒน์ รักขันโท, และธานี ชูกำเนิด (2566) ที่กล่าวว่า ผู้นำ ต้องนำกลยุทธ์พุทธจิตวิทยาภาวะผู้นำมาช่วยปลดล็อก เพื่อคลายความวิตกกังวล สร้างความพร้อมและความเชื่อมั่นใหม่ในกรอบความคิดใหม่ให้ก้าวทันการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ นรินทร์ รินพนัสสัก, นัสนวรรณ ใจมัน, และราชชาติ สุขภิรมย์ (2566) ต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปรับตัวในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อให้พวกเขาเข้าใจและนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะการสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลและสอดคล้องกับการศึกษาของ Hrynychak Nataliia, Motuzka Olena (2023) ได้ศึกษาความสามารถในการจัดการที่สำคัญสำหรับผู้จัดการที่ต้องการสำหรับการพัฒนาองค์กรของ BANI World ต้องมีการวิเคราะห์เงื่อนไข และใช้ความสามารถ 3 กลุ่มที่จำเป็นสำหรับผู้จัดการที่มีประสิทธิภาพได้ ได้แก่ 1) การบริหารต้องใช้ความพยายามอย่างมากเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านพร้อมๆ กันและการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ 2) การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการที่ช่วยสนับสนุนและขยายธุรกิจ 3) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับความเป็นจริงในปัจจุบัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Tetiana Kulinich, Olha Materynska, Yuliia Aleskerova, Hanna Kuzmenko, and Izolda Balian (2023) กล่าวว่า การเป็นผู้นำจึงเป็นความท้าทายของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปที่แทบจะไม่สามารถคาดการณ์ปัจจัยอิทธิพลทั้งหมดได้ ต้องอาศัยกลยุทธ์ที่สำคัญคือ กลยุทธ์ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสัญญาณกลยุทธ์ในการคิดแบบไม่เชิงเส้น มีสติ ฝึกอบรมพนักงานและผู้บริหารในการจัดการวิกฤตตามบริบทได้ และสอดคล้องกับ S. BUSHUYEV, K. PILIUHINA, and ELAMS CHETIN (2023) ที่กล่าวว่า การศึกษาผลกระทบของเงื่อนไขของโลก BANI ต่อการดำเนินโครงการอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการอุตสาหกรรมนิวเคลียร์ ผลลัพธ์ที่ได้มีดังนี้: มีการกำหนดค่าความแตกต่างระหว่างค่าของ VUCA และ BANI ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทั่วไปที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานของผลลัพธ์หลักของการวิจัยคือการระบุและการวิเคราะห์ค่านิยมและความแตกต่างในกระบวนการเปลี่ยนแปลงจาก VUCA สูโลก BANI เสนอให้ใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ควรส่งเสริมภาวะผู้นำให้พัฒนาที่พร้อมปรับเปลี่ยน ให้เหมาะสมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในทุกระดับ ในช่องทางต่างๆ เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้เหมาะสม
2. ส่งเสริมให้มีการจัดการความเครียดและวิตกกังวลอย่างเหมาะสม หลากหลาย เหมาะกับบริบทของบุคคลและองค์กร
3. ควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยง สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้ม และมีการวางแผนป้องกันไว้ก่อนล่วงหน้าเสมอ
4. ควรมีการจัดทำแผนที่ยืดหยุ่น วิเคราะห์และปรับแผนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
5. ส่งเสริมการมีความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมในการทำงาน และมีการสื่อสารเพื่อความเข้าใจกัน อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิผลของโครงการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ยุค BANI World
2. ควรศึกษากลยุทธ์ วิธีการและ แนวทาง การทำงานในยุค BANI World ด้วยความราบรื่น
3. ควรศึกษาการปรับตัว เพื่อความสุข ลดความวิตกกังวล ในการเผชิญการเปลี่ยนแปลงในยุค BANI World ให้ราบรื่น
4. ควรศึกษาบทบาทของผู้นำและผู้ตามในการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม ในยุค BANI World
5. ควรเสริมสร้างการยกระดับ Mind set ยุค BANI World

เอกสารอ้างอิง

- กระแส ชนะวงค์ (2564). 88 ปีที่ฝันใฝ่ให้ความรักและความสุข ขอนแก่น, บริษัท เพ็ญพรินต์ติ้ง จำกัด
- กษม ชนะวงค์ (2564). นวัตกรรมภาวะผู้นำ. เอกสารประกอบการจัดทำโครงการการจัดการความรู้ครั้งที่ 5
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย วันที่ 21 กรกฎาคม 2564
- เกียรติพงษ์ อุดมชนะธีระ. (2565). โลกยุค BANI world. <https://iok2u.com/article/innovation/bani-world>
- จिरยุทธ พุทธรักษาพิทักษ์. (2564). จินตนาการใหม่การพัฒนาภาวะผู้นำในยุคโลกป่วน วารสารแสงอีสาน
18(1) : 22-33
- จุฬารณณ์ ไสตะ. (2564). การจัดการปัญหาของผู้นำในยุคคว่ำเวียร์น เอกสารประกอบการบรรยายการจัดการ
ความรู้ (KM). คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย
- จุฬารณณ์ ไสตะ. (2564). ทักษะสำคัญในยุค VUCA World. <https://www.blockdit.com/chulapornsota>
- ชวลินี ชนะสงคราม วีรพงษ์ เทียงสันเทียะ อภิลิทธิ สุขอุดม กนกภรณ์ ครุฑภาพันธุ์. (2565). ยุคแห่งการ
ปรับตัวของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี; 3 (1): 15-25

- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา ประทุมทอง ไตรรัตน์. (2566). สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาเพื่อการอยู่รอดและเติบโตในยุค BANI World วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก Science; 9 (1): 17-28
- นรินทร์ รินพนัสส์ก นัสนวรรณ ใจมั่น ราชาวดี สุขภิรมย์. (2566). การปรับตัวของครูปฐมวัยในยุค BANI WORD. วารสารมนุษยสังคมศาสตร์: 1 (3) :11-20
- รัตติกร จิตรไกรสร. (2566). การจัดการความเสี่ยง: บริบทใหม่ในยุคโลกพลิกผัน. วารสารนวัตกรรมและการจัดการ: 8 (1): 134-149
- รัตติกร จิตรไกรสร. (2566). การจัดการความเสี่ยง: บริบทใหม่ในยุคโลกพลิกผัน. วารสารนวัตกรรมและการจัดการ: 8 (1): 134-149
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2565). กรอบคิดจาก VUCA สู่ BANI. <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1004689>:
- วริยาพัชร วรภัสร์สรกุล. กระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการเสริมสร้างทักษะ การจัดการองค์กรของผู้บริหาร. สถานศึกษายุค BANI World (2566). วารสารปราชญ์ประชาคม; 1(5) : 43-56
- ศศิมา สุขสว่าง. (2564). VUCA World ความท้าทายสำหรับผู้ในยุคใหม่ <https://www.coachforgoal.com/blog/topic/>
- Hrynychak Nataliia, Motuzka Olena. (2023). The Key Administrative competencies of Managers Required for company development in The BANI World Economic. Innovative and Economics Research Journal. 11(1): 289-305
- Kulinich, Tetiana; Materynska, Olha; and Aleskerova, Kuzmenko Yuliia Hanna; Balian, Izolda. (2023). Leadership in Unstable Conditions: Change Management Strategies and Effective Crisis Management for Achieving Success. WSEAS TRANSACTIONS on BUSINESS and ECONOMICS, 20; 2781-2788
- S. BUSHUYEV, K. PILIUHINA, ELAMS CHETIN. (2023). Transformation of Values of the high Technology Project from a VUCA to BANI Environment Model. Innovative technologies and scientific solutions for industries. 2 (24): 191-199
- SIDOR-RZADKOWSKA, Małgorzata. (2020). VUCA OR BANI? - The Challenges of Human Capital Management in Post Pandemic Timessilesian University of Technology Publish house series. 150: 393-402
- Svitlana, Hanaba. (2023). Human Life in The age of VUCA AND BANI WORLDS. The Role of Slavic and Other Languages and Literature in the Language Environment 65-68

Thanisara GG Ruangdej. (2019). อยู่อย่างไรเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนฉับพลัน 3 ทักษะสำคัญใน VUCA World
<https://thematter.co/science-te>

Thum Numprom. (2019). VUCA World ผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อนและคลุมเครือ. <https://reder.red/vuga-world-18-12-2019/>